No. 4. Donderdag 23 Januari 1919. 19de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7. DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

INHOUD: De Arbeidsbeurs voor den Indischen Dienst. — Verbraak-Stichting. — Sprokkels. — Persoverzicht. — Stemmen uit de Eur. Pers in Ned.-Indië. — Ingezonden. — Suriname. — Curaçao. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Oost- en West-Ind. Lit-Overzicht. — Mededeelingen. — Naamlijst van nieuw toegetreden leden.

De Arbeidsbeurs voor den Indischen Dienst.

Ter kennisneming en bekendmaking werd ons toegezonden het juist verschenen vlugschrift „De Arbeidsbeurs voor den Indischen Dienst".

Onder dezen naam is kortelings bij het Departement van Koloniën te 's-Gravenhage een bureau ingesteld, dat speciaal belast is met de zorg voor de voorziening in de behoeften aan personeel voor den Nederlandsch-Indischen dienst en met al wat strekken kan om in breeden kring in Nederland de belangstelling voor Nederlandsch-Indië op te wekken en te onderhouden, en kennis omtrent Tropisch Nederland te verbreiden. Leider van dit bureau is de heer L. E. Dom van Rombeek, oud-bestuursambtenaar, oud-inspecteur van de Gouvernementskoffiecultuur, afdeelingschef van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel in Ned.-Indië.

Het vlugschriftje bevat o. m. het werkplan van de Arbeidsbeurs, en is op aanvrage te verkrijgen aan het adres: Departement van Koloniën, Arbeidsbeurs voor den Indischen Dienst, Plein 1, 's-Gravenhage.

VERBRAAK-STICHTING

tot opvoeding en opleiding van kinderen van mindere militairen van alle landaarden en gezindten.

—o—

Zooals U bekend zal zijn, heeft het Legerbestuur in Nederlandsch-Indië het plan opgevat, de herinnering aan den zelfopofferenden arbeid van wijlen pastoor Verbraak op duurzame wijze te eeren en heeft het gemeend, dit niet beter te kunnen doen dan door de oprichting van een monument op de laatste rustplaats van den overledene.

Het bestuur stelt zich voor aan het alleszins te waardeeren plan uitvoering te geven door inzameling van giften onder het Leger.

De toewijding door wijlen pastoor Verbraak, in een reeks van jaren, den militairen betoond gedurende de woelige dagen van den Atjeh-Oorlog, heeft velen onder hen de behoefte doen gevoelen, mede bij te dragen tot het eeren van de gedachtenis aan den overledene.

O.m. is het de Bond van Oud-Onderofficieren hier te lande, welke zich voorgenomen heeft giften in te zamelen ter bereiking van het beoogde doel.

In de overtuiging, dat ook de burgerlijke ingezetenen in Nederlandsch-Indië de behoefte zullen gevoelen de nagedachtenis van mannen als pastoor Verbraak, die mede zijn beste krachten gaf bij de vestiging van ons gezag in Atjeh, op blijvende wijze te eeren, heeft het Bestuur van de Afdeeling van dien Bond te Magelang gemeend, zich tot eenige ingezetenen ter plaatse te mogen wenden, met het verzoek een Comité te vormen, hetwelk zich, onafhankelijk van het Legerbestuur, zal voornemen stappen te doen tot het bereiken van het beoogd doel.

Daartoe door den Voorzitter van de Afdeeling van genoemden Bond uitgenoodigd, hebben onder presidium van den Heer J. A. H. S. Hanozet Gordon, Assistent Resident van Magelang, in het comité zitting genomen de Heeren J. E. G. van Lookeren, Directeur der Opleidingsschool voor Inlandsche Ambtenaren, A. J. A. van Ysselsteyn, particulier en H. Bellers Houtvester, als secretaris, allen woonachtig te Magelang, terwijl de Heer Th. H. van Hout, pastoor ter plaatse, welwillende medewerking heeft toegezegd. Als vertegenwoordiger van de Afdeeling Magelang van den Bond van Oud-Onderofficieren zal de Voorzitter daarvan, de Heer G. Vogel, adjunct-Secretaris van den Gewestelijken Raad van Kedoe, mede deel uitmaken van meergenoemd comité.

De Heer H. van Santwijk, Resident van Kedoe, heeft zich bereid verklaard het eerevoorzitterschap te aanvaarden.

Het Comité heeft gemeend geheel in den geest van wijlen pastoor Verbraak te handelen, indien gestreefd zal worden naar voortzetting van het werk van toewijding van den overledene onder het Leger.

Het is het comité voorgekomen, dat die toewijding het meest nuttige resultaat zal hebben in het besteden van zorg aan de opvoeding en opleiding van kinderen van mindere militairen, middels het in het leven roepen van een stichting, welke ten doel zal hebben deze mindere militairen van alle landaarden en alle gezindten in de gelegenheid te stellen hunne kinderen een passende opvoeding te geven, bijaldien eigen middelen daartoe ontbreken.

Het Comité voor de „*VERBRAAK-STICHTING tot opvoeding en opleiding van kinderen van mindere militairen van alle landaarden en gezindten*", stelt zich ten doel een geldelijk fonds te vormen, uit de rente waarvan de opvoeding en opleiding dier kinderen door verzorging in passende gezinnen dan wel desverkiezend in gestichten, zal worden bekostigd.

Het Comité neemt zich voor om, bijaldien het mag slagen in de poging tot vorming van het fonds, dit t.z.t. ter beschikking te stellen van eene vereeniging, in wier bestuur voorgangers in de onderscheidene geloofsrichtingen zitting moeten hebben, en aan welke zal worden overgelaten het daarheen te leiden, dat wellicht middels door de Regeering toe te kennen subsidie dan wel door periodieke bijdragen van ingezetenen, versterking der geldmiddelen zal kunnen worden verkregen.

J. A. H. S. HANOZET GORDON, voorzitter.
H. BELLERS, Secretaris.

Gaarne vestigen wij de aandacht op bovenstaande circulaire.

Namens het Comité is ons verzocht, onze medewerking te willen verleenen voor de inzameling van gelden voor deze nuttige instelling en onze leden op te wekken, hun penningske te offeren. Betere opwekking dan de naam van den afgestorvene en het doel, dat met de inzameling dezer gelden beoogd wordt, kan wel niet worden geschreven. Wij volstaan dus met de publicatie van de circulaire en de mededeeling, dat het Secretariaat van het Hoofdbestuur der Vereeniging „*Oost en West*", *Heulstraat 17, Den Haag*, zich gaarne bereid verklaart de voor dit doel bestemde gelden in ontvangst te nemen en te verzenden. De ingekomen giften zullen in het Koloniaal Weekblad worden verantwoord.

De secretaris der Ver. „*Oost en West*"
E. F. GROOSS.

Sprokkels.

—

XLIII.

Zooals bekend is, werd de heer Jan Dinger na zijn dood opgevolgd in het beheer der suikerfabriek door zijn dochter. Deze gaf daarmee een bewijs van hetgeen de vrouw vermag ook op dat gebied.

Onlangs berichtte een der Indische bladen, dat mej. Dinger een employé van een harer suikerfabrieken ontsloeg, toen de man als milicien moest dienen, niettegenstaande hij steeds uitnemend zijn plicht gedaan had.

Indien deze maatregel niet om een of andere bijzondere reden urgent was, is hij zeker moeilijk te verdedigen.

Als schrille tegenstelling met deze van weinig medegevoel blijkgevende daad, herinnerde men aan de houding van haar vader in de jaren tusschen 1880 en 1890, toen de suikercultuur ook een crisis doormaakte.

Jan Dinger riep de employé's bij elkaar en vertelde hun, dat hij niet in staat was met hen op de oude voorwaarden door te werken.

Slechts de helft van het salaris kon hij voortaan uitbetalen, terwijl verschillende voordeelen moesten vervallen. Wie op deze voorwaarden wilde doorwerken tot betere tijden aanbraken, kon blijven; wie dat niet wilde mocht heengaan.

Vijf employé's bleven en werkten door. Toen 2½ jaar later de toestanden verbeterd waren en de crisis voorbij was, riep Jan Dinger hen weer samen en deelde hun mee, dat hij hun uitkeeren zou, wat ze in den slechten tijd tekort gekomen waren.

Zou de geest van haar vader mej. Dinger ook iets te zeggen hebben?

XLIV.

In Amerika is het een gewoon verschijnsel, dat millionnairs reeds bij hun leven groote sommen schenken aan inrichtingen van wetenschap of algemeen nut. Bij ons komt dat minder, weinig, ja te weinig voor. Zelfs, dat menschen van vermogen na hun dood een deel hunner nalatenschap aanwenden ten bate van wetenschap, kunst of liefdadigheid wordt langzamerhand een verschijnsel, dat de aandacht trekt.

Des te meer trekt het de opmerkzaamheid, wanneer zoo iets voorkomt in Indië, waar zoo vaak geklaagd wordt, dat zij, die hun vermogen in Indië verdiend hebben, ermee naar Europa trekken, een

verschijnsel, dat zoo in den natuurlijken loop der dingen ligt, dat er wel geen verandering in zal komen, zoolang niet de Indiërs zelf door hun ontwikkeling, maar vooral door hun geest- en wilskracht er in slagen, om zich fortuin van beteekenis te verwerven.

Eenigen tijd geleden stierf in Indië de heer Zuur en deze heeft bij testament 2½ ton aan legaten vermaakt.

Het blindeninstituut te Bandoeng kreeg *f* 100.000, terwijl een even groote som over verschillende andere instellingen verdeeld werd.

Bovendien werd *f* 50.000 aan den lande vermaakt, om te worden benut als fonds tot het steunen van de oprichting van nuttige, noodzakelijke, nationale instellingen als: een technische academie, een museum op natuur- en landbouwkundig gebied, een schouwburg, al dan niet in verbinding met een societeit.

Waarlijk een voorbeeld, dat navolging verdient.

XLV.

De alarmeerende advertentie van den heer en mevrouw Tillema—Weehuizen in de laatste dagen van het afgeloopen jaar, in tal van dagbladen verschenen, heeft verschillende pennen in beweging gebracht. Allereerst kwam mevr. Cohen Stuart—Abendanon in de „Nieuwe Ct.” op het artikel terug, en haalde zich daarmee de verontwaardiging op den hals van den heer Soewardi en diens echtgenoote en het ongenoegen van den heer Dahlan Abdullah.

Het is jammer, dat door een en ander verwijdering dreigt te ontstaan tusschen personen, die allen, al zij het dan ook niet op dezelfde wijze, voelen voor Indië en deszelfs bewoners. Jammer, want het is natuurlijk niet de bedoeling geweest van de stellers der advertentie om oneenigheid wakker te roepen, maar om door het geschetter hunner noodtrompetten de menschen op te schrikken en tot aanpakken te brengen.

Op dat laatste komt het aan, en of de onvermoeide voorvechter voor Indië's volksgezondheid daartoe den juisten toon aangeslagen heeft, betwijfelen we. Dat de toon der advertentie snaren doet trillen in het gemoed van den heer Soewardi, die als volksleider zelf nogal van krachttermen houdt, dat hij weerklank vindt in het onstuimige gemoed van den heer D. Abdullah, begrijpen we; doch het zal vele anderen waarschijnlijk gaan als ons, die zelf niet nalieten de regeering op den onvoldoenden staat der volksgezondheid te wijzen, die met ingenomenheid volgden de artikelen, die ook in dit blad verschenen, waarin gewezen werd op de volksziekten: tuberculose en malaria, waaraan meer menschen sterven dan aan de pest, maar die toch van meening zijn, dat dit niet d e strijdwijze is.

Waren we multo-milliardair, we zouden graag vele millioenen beschikbaar stellen voor het groote, goede doel.

Maar dan nog? Zou dat baten? Er zit zooveel vast aan het vraagstuk der volksgezondheid: woningverbetering, assaineering van den bodem, reinheid op huis, erf en lichaam, betere voeding, zuiver drinkwater, goede badgelegenheid, kraamvrouwenverzorging en zuigelingenverpleging, afvoer van vuil en faecaliën en wat dies meer zij. Hoe dat alles in een hand-omdraai te veranderen?

Dat de heer Tillema een goed uitgewerkt plan geve en dan...... de noodige mannen gezocht om het uit te voeren, de noodige fondsen om de uitvoering te bekostigen en dan, ja dan zullen we over een 25 jaar een heel eind op streek zijn. Als tenminste de „onwetende”, „achterlijke”, „zorgelooze” Inlander tegen dien tijd veranderd is in een ontwikkelde, vooruitstrevende, bedachtzame kampongbewoner, anders loopt men gevaar, dat alle goede maatregelen afstuiten op de onwetendheid, enz. van den persoon in kwestie.

De vraag is, of de regeering diligent is, doet, wat ze doen k a n. Waar hier in Nederland het laatste woord nog niet gesproken is over woningverbetering, enz. enz. behoeft het geen verwondering te baren, dat men in Indië nog slechts aan het a. b. c. bezig is.

De taak is zoo geweldig groot, dat gouvernement, gewestelijke raad en gemeenteraad alle tezamen niet bij machte zullen blijken te zijn om ze spoedig uit te voeren, en dat elke hulp van particuliere zijde, in welke richting werkende, hetzij direct op het doel afgaande, dan wel zijdelings daarop gericht, dankbaar aanvaard moet worden. Zoo, wat de Semarangsche ziekenverpleging wrocht, of wat particulieren bezig zijn tot stand te brengen ter bestrijding van de tuberculose.

Zou het niet op den weg liggen van de heeren Soewardi c. s. om hun krachten aan te wenden, teneinde te pogen hun ras- en landgenooten wakker te schudden en aan te zetten om geld, veel geld bijeen te brengen, om den strijd voor volksgezondheid aan te binden? Deze toch is meer waard dan veel politieke rechten, waarvan dikwijls alleen heil verwacht wordt. Samenwerking van alle krachten zal noodig zijn, om eenige verbetering in de slechtste toestanden aan te brengen. Is die samenwerking tusschen Blank en Bruin, tusschen Oost en West niet te verkrijgen?

Waar onlangs zonder moeite een millioen francs bijeengebracht werd om der Koningin van België aan te bieden, zouden daar met inspanning van a l l e krachten niet eenige millioenen bijeen te brengen wezen om tenminste een begin van uitvoering te kunnen geven aan zooveel, wat gedaan behoort te worden?

Wie slaat de hand aan den ploeg?

H. v. VORDEN.

Persoverzicht.

Het beleid van de Indische Regeering.

In de N i e u w e C r t. schrijft de heer S. Ritsema van Eck, een reeks artikelen over dit onderwerp.

In No. III (Avondblad 16 dezer) zegt hij o.m.:

„Nu de binnen- en buitenlandsche verhoudingen zoo sterk aan wijziging onderworpen zijn, nu men in veel opzichten van een koloniale crisis mag spreken, is een oordeel in hoeverre de Indische regeering toont tegen de omstandigheden opgewassen te zijn, in hoeverre zij begrip van toekomst en practischen zin vertoont, op zijn plaats.

Het lot van volken wordt in crisistijden bepaald; het zijn de tijden dat de uiterlijke omstandigheden en de innerlijke drang geen vaste richting vertoonen en het zijn daarom de tijden dat een richten door staatsmanskunst en door persoonlijkheid, mogelijk is. Ons centrum van volkskracht ligt in Nederland en toch moeten wij met de nationale inspiratie, die wij aan dat centrum ontleenen, Indië weerstandsvermogen tegen Oost-Aziatischen druk geven en tegelijk binnenslands ons eigenaardig koloniaal gezag handhaven, dat niet organisch uit de vele millioenen Indiërs ontspringt, maar slechts door het handhaven van zeer bijzondere verhoudingen kan worden bestendigd.

De daad die wellicht het meest kenmerkend voor het tegenwoordig Indisch regeeringsbeleid mag worden genoemd, is de opdracht tot plaatselijke onderzoekingen aan het lid van den Raad van Indië, Liefrinck.

Die opdracht, tot stand gekomen onder invloed van het toenmalig lid van den Raad van Indië, jhr. De Graeff, is ongetwijfeld van een staatkundig gezichtspunt, een dwaling. Men moet zich wel duidelijk maken welk een teere zaak het Nederlandsche oppergezag is, welk een eigenaardige constructie ons koloniaal staatswezen bezit om te begrijpen, dat dit gezag, *op zijn tegenwoordige grondslagen*, alleen kan worden gehandhaafd, zoolang de gewestelijke dragers van dat gezag met hun Nederlandsche ambtenaren, buiten de critiek der inheemsche bevolking vallen; zoolang als zij als het ware onschendbaar zijn.

De verhouding tusschen de bevolking en haar hoofden kan verkeerd zijn en dan door Nederlandsche bestuursambtenaren of speciale inspecteurs openlijk worden onderzocht; de verhouding van het Nederlandsche bestuur tot de inlandsche hoofden, de geheele bestuursopvatting kan onjuist zijn en dan aanleiding zijn tot een niet openbaar onderzoek, desnoods door een lid van den Raad van Indië, maar de verhouding van den Nederlandschen bestuursambtenaar tot de eigenlijke bevolking moet buiten openbare beschouwing blijven. Wie deze verhouding tot onderwerp van ambtelijk erkende, zelfs gevraagde critiek der bevolking zelve maakt, zooals het Liefrinck-onderzoek doet, ondermijnt het Nederlandsche gezag in hooge mate, zonder eenige noodzaak.

En nu moge hier en daar van een misstand blijken die verholpen kan worden, de hoofdzaak van alles ligt n i e t bij de ambtenaren, maar bij het bestuursstelsel, bij de koloniale verhoudingen, bij de koloniale noodzaak. Voor het meerendeel der zaken is de regeering machteloos. Zij kan wel aan den schijn offeren, maar moet ten slotte erkennen even machteloos te zijn als de Residenten. Het gezag der hoofden van gewestelijk bestuur, dat toch het plaatselijk regeeringsgezag is waar alles op moet drijven, zoolang geen nieuwe vormen zijn geschapen, is door het Liefrinck-onderzoek ernstig geschaad.

De koloniale politiek moet er aan vasthouden, dat het hoofd van gewestelijk bestuur de aangewezen autoriteit is om te waken tegen plaatselijke misstanden en in plaats van het gezag van die ambtenaren aan te tasten had de Regeering hun inspecteurs moeten geven om klachten te onderzoeken. Slechte Residenten vervange men door betere, maar men taste nimmer hun gezag in de oogen der bevolking aan door een lid van de Regeering bij die bevolking naar klachten te doen vragen. Wie begint met het gezag der plaatselijke Nederlandsche ambtenaren te vernietigen, eindigt met de militaire macht te zenden; het is de oude ervaring.

De Algemeene Secretarie van Nederl.-Indië.

Hetzelfde blad schrijft in zijn nummer van 20 dezer in een hoofdartikel o.a.:

„Na een wapenstilstand van verscheidene jaren zijn er weer eens in de pers van deze dagen twee hernieuwde aanvallen gericht tegen het nu meer dan een eeuw oude Buitenzorgsche bureau, waarvan de officieele naam als opschrift boven dit artikel prijkt.

Van twee verschillende kanten werd nagenoeg gelijktijdig aangedrongen op het onverwijld overwegen

van ernstige *capitis diminutio* van de Algemeene Secretarie.

In de jongste December-aflevering van de *Indische Gids* werd de reeks artikelen over practische ethiek geopend met een klacht tegen de Secretarie, omdat zij gebleken is de sterkste hinderpaal voor de ontvoogding van den bestuursambtenaar te zijn. Daarna heeft voor enkele dagen de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* op staatsrechtelijke grondslagen het bestaansrecht van dezelfde Secretarie betwijfeld, nu de huidige gestatte en de werkwijze van die topzware administratie zich niet langer verdraagt met de opkomst van den Volksraad. Beide persuitingen getuigen van vrees, dat ook bij de gewijzigde staatkundige omstandigheden van Indië de organen, die het scheppende werk doen in de koloniale staatsmachine, n.l. de departementen en andere openbare diensten, steeds meer op den achtergrond zullen worden gedrongen door de Algemeene Secretarie. Daarom werd nu reeds van twee kanten gewezen op de urgentie van een ingrijpende beperking van haar arbeidsveld.

Hoopte men daarbij, dat de verhouding van de Secretarie tot de nieuwe orde van zaken zou worden bezien door de juist in Indië gevormde commissie voor de politieke hervormingen, zoo ondersteunen wij dien wensch gaarne; verwacht men evenwel, dat bij de Indische begrooting de bestemming der Algemeene Secretarie met vrucht zou kunnen worden besproken, dan achten wij de verwezenlijking van dat verlangen niet zeker. Want in de eerste plaats zijn degenen, die in de Staten-Generaal met kennis van zaken kunnen meespreken over constructieve vragen van het Indische staatsrecht zeldzaam, en verder zijn zij, die op dit stuk recht van spreken zouden hebben, om verschillende redenen voor een debat over het lot der Algemeene Secretarie vrijwel buiten gevecht gesteld.

Laat toch de Minister van Koloniën, zoo hij het goed meent met de ontvoogding van de Indische administratie en met den nieuwen koers, die er ingeslagen is door de instelling van den Volksraad, niet den schijn op zich laden van uit oude relatie een bewonderaar te zijn van de Algemeene Secretarie. Een beroep op oude relatie gaat trouwens voor hem en voor den heer Colijn niet op, want in den loop der tijden heeft reeds tweemaal een vroegere Algemeen Secretaris van Ned. Indië, de heer Levyssohn Norman en voor hem de heer De Waal, die later ook minister van Koloniën was, met nadruk in de Staten-Generaal gewezen op de bezwaren, welke het bestaan der Secretarie aankleefden tot schade van de departementen, waarvan zij de zelfstandigheid en het verantwoordelijkheidsgevoel reeds ondermijnde in dagen, toen de directeuren en diensthoofden alleen rekenschap behoefden te geven aan den Landvoogd. Nu is dus de benauwing der departementen nog grooter, want de Volksraad zal bij een gedachtenwisseling met de directeuren over hun beleid ongaarne genoegen nemen met een beroep op de inmenging, gepleegd door de Secretarie, die alle ontwerpen „examineert" en dan zelve buiten schot blijft, als er in Batavia of in Den Haag critiek wordt geoefend op den loop der Indische zaken.

Inkrimping van de werkzaamheid en invloed van de Algemeene Secretarie is daarom ook onze wensch. Hoe dit geschieden moet, overwege men in de vertegenwoordigende colleges hier en aan gene zijde der Oceanen. Verscheidene uitwegen zijn tot dit doel reeds voorgeslagen. Hoofdzaak is, dat men nu reeds beginne met een vermindering en dat men geleidelijk op dien weg voortga, totdat eindelijk afgerekend zij met het onverantwoordelijke Buitenzorgsche kantoor, waar men in zelfvoldane ondeskundigheid en met grauwe theorie, bladerend in *Staatsbladen* en *Bijbladen*, den koers van Indië tracht te bepalen aan de hand van historische nota's en stapels vergeelde antecedenten. Als het getij verloopt, verzet men de bakens.

De thans ter Secretarie aanwezige ambtenaren vinden een goed heenkomen op de departementen, waar zij kunnen leeren, dat het maken van ontwerpen op elk gebied moeilijker is dan het critiseeren. Een aantal lagere beambten kan in Buitenzorg blijven om het door mr. Fock en duizenden anderen gewenschte, weinig kostbare kantoor van ontvangst, registratie en verzending van stukken te vormen.

De briefwisseling van den Gouverneur-Generaal met het Opperbestuur behoort natuurlijk onder het oog van den Landvoogd te geschieden. Hiervoor ware een kleine staf van de beste secretarissen te behouden of samen te stellen uit goede krachten van elders, die als uitstekende stylisten het eigenlijke kabinet van den Gouverneur-Generaal zouden kunnen uitmaken, in den onschadelijken vorm, dien wij hier kennen. Wil dat kabinet ooit meer zijn dan een werkelijk secretariaat van den Landvoogd — tevens creme der Indische bureaucratie, de cavalerie der administratie, een kanselarij met ambtelijken Tropenadel — dan wordt het weer een orgaan als het huidige, dat een geheim medezeggenschap in het staatsbestel zoekt, een gif dat den Volksraad zou maken tot een ten doode gedoemde proefneming.

De nooden der Suikerindustrie op Java.

De *N. R. Ct.*, Av.blad C van 21 dezer, schrijft o.m.:

Voor de derde maal in luttel tijd zit de suikerindustrie op Java in zorgen.

Voor de tweede maal sedert Juni 1917 was de storm bezworen. Beide keeren dreigden oorzaken van buiten, thans is er echter een actie binnen de kolonie zelf, die de fabrikanten en banken opnieuw dringt tot hechte aaneensluiting, een actie, uitgaande van de eigen Ned.-Indische regeering, en die, ingeval zij gelukt, — daarvan is men in Indische cultuurkringen innig overtuigd — tot heillooze gevolgen aanleiding geven moet. De Regeering wil nl. de suikerindustrie dwingen in 1919 25 pct. minder riet aan te planten, dan voor den oogst van '18 in '17 waren beplant, om op de aldus vrijkomende gronden de rijstcultuur te bevorderen.

Weliswaar had de Indische regeering in Februari 1918, onder den indruk van de tijdsomstandigheden, overwogen, om ter verhooging van de eigen voedselproductie de suikerfabrikanten te dwingen, hunne rietaanplantingen te verminderen met de bedoeling de vrijkomende sawahgronden met padi te doen beplanten, maar daarvan was weder afgezien nadat men tot inzicht was gekomen dat er geen redenen voor waren, terwijl bovendien de residenten in de suikerdistricten den maatregel eenstemmig afrieden, daar gedwongen inkrimping van den suikerrietaanplant de inlandsche bevolking economisch te zeer zou benadeelen. Mr. Dr. D. Talma, de vertegenwoordiger der regeering, uitte zich in dien geest in den Volksraad op 18 en 28 Juni ll. Hij zeide o.m., dat een van de leidende gedachten der regeering is geweest, dat bij het beperken van den Inlandschen aanplant van handelsgewassen, met het doel daarvoor voedingsgewassen in de plaats te doen verbouwen, groote omzichtigheid dient te worden betracht, wil deze cultuurwisseling niet leiden tot een groote verzwakking van de plaatselijke bevolking en daardoor tot een sterke verstoring van het economische leven. Het is die gedachte, welke de houding van de regeering inzake de inkrimping van den suikerrietaanplant heeft beheerscht."

Hij deed verder uitkomen, dat eene inkrimping met 20 pct. 46.000 bouws suikerriet zou treffen, welke gemiddeld ƒ 250 arbeidsloon onder de bevolking brengen, zoodat een zoodanige inkrimping ƒ 11½ millioen loonderving zou beteekenen, neerkomende op menschen met uiterst geringe draagkracht. Daartegenover dient men te stellen de geldswaarde van de opbrengst der in de plaats van riet geteelde voedingsgewassen. Door de adviseurs der regeering is echter becijferd, dat de bevolking per saldo bij 20 pct. inkrimping ƒ 5¼ millioen aan inkomsten derven zou.

In Juni ll. dacht men er dus niet aan zoo oneconomisch te werk te gaan.

Sedert is de regeering in Indië echter weder van inzichten veranderd."

Het blad zal hierop nog terugkomen.

Stemmen uit de Eur. pers in Ned.-Indië.

Speurtochten van een geloovige.

Onder dezen titel zijn in het „Soer. Hbl." een reeks artikelen verschenen van de hand van den schrijver van „Heilig Indië". Het noordelijk deel van Celebes is het gebied, waarop de heer Ruzius zijn speurtochten houdt, en alhoewel de geloovige

op die tochten zijn oogen en ooren goed gebruikte en daarvan in zijn artikelen blijk geeft, hebben we om de veelheid van stof, die in deze rubriek bespreking of aandacht vraagt, tot nu toe van de speurtochten geen melding gemaakt.

Een paar willen we er echter uitlichten en de daarin vervatte zienswijze, scherpe opmerkingen en felle kritiek den lezers van dit blad niet onthouden.

In 1829 streden de Minahassers in de gelederen der Nederlanders tegen Diponegoro, een feit, dat krachtig getuigde van de loyaliteit der inheemsche bevolking.

In 1831 begon de Zending haar werk in de Minahassa, waaruit de gevolgtrekking te maken is, dat de hooge opvatting van de verplichtingen tegenover Nederland niet te danken is aan den invloed van het christendom, maar haar grond vindt ,,in het primitieve volkskarakter, dat hulpbetoon metterdaad ridderlijk als vanzelfsprekend beschouwde tegenover hen, die van hun kant het volk wèl hadden gedaan.

,,Het kersteningsvoornemen van de Nederlandsche regeering kwam eerst daarna tot uiting en thans, nog geen eeuw later, staat zij voor het succes van haar initiatief tot haar steunen van het bekeeringswerk en vindt moeilijk antwoord op de bittere, spottende vraag van velen: What next?"

Die moeilijkheid heeft de regeering aan zichzelf te wijten, daar door de gulle, gewillige overdracht van een deel harer bevoegdheid aan Kerk en Zending een staat in den staat is ontstaan met zeer ongewenschte afmetingen.

De hooge regeering wil het beginsel van noninterventie in kerkelijke zaken niet prijsgeven en Zending en Kerk, ,,de laatste enkel verontrust door den concurrentiestrijd onder elkander, gaan haar gang, — leggen zich als droge sponsen over gansch een volk, maar groeien gaandeweg in zwaarte onder het opslurpen van al wat er opslurpbaar is."

Indien men zich critisch stelt voor de vraag, wat de verhoudingsopvatting zijn moèst, zou kùnnen zijn, schijnt het ongelooflijk, dat een G. G. ernstig de vraag overweegt of de kerkelijke zetel in de Minahassa dient te worden ingenomen door een rechtzinnig predikant dan wel door een vrijzinnig leider. Dit reactionnair gehaspel is een ontmoediging voor hen, die de groote lijn in onze koloniale politiek zien in de richting van volkomen geloofsvrijheid der inheemsche bevolkingsgroepen, vrijheid ook in de keuze van richting op sociologisch gebied als gevolg daarvan, zij het ook onder ons voorgaan, onze leiding, die door het meerendeel van het stemhebbende inheemsche volk ook nu nog gerechtvaardigd wordt geacht door onze wetenschap en beschaving.

Voor hoe lang nog? Dat zal afhangen van de Nederlanders, daarvan of ze zich aan den spits willen plaatsen en bereidwillig het oor leenen aan de nooden en behoeften van het volk. Doch dan moet niet geschieden, wat plaats vond in het landschap Bolaäng, grenzende aan het gebied der Zending op Celebes.

De Karadjaän van Bolaäng stichtte uit eigen middelen een landschapsschool, vooral ten behoeve van de grootendeels Mohammedaansche bevolking dier streek. Gedreven door drang naar ontwikkeling en onderwijs in onze moedertaal, verzocht de bevolking aan de regeering om de school te maken tot een gouvernements Holl.-Inl. school. De regeering kon dit verzoek niet inwilligen en toen hielp het Genootschap aan een Europeesche leerkracht.

Achter dat ,,helpen aan" een Eur. leerkracht school berekening. Dè school moèst en zoù ondanks de heftige tegenkanting der voormannen een genootschapsschool worden, en is het nu misschien al. In allen gevalle vroegen in Juni '17 geen Mohammedaansche ouders meer toelating voor hun kinderen tot de eigen landschapsschool. Niettegenstaande deze nuchtere feiten de regeering bekend kunnen zijn, verleent ze subsidie, d. w. z. bekostigt het onderwijs der Zending, die, wanneer de kosten der scholen de subsidie te boven gaan, aanstonds een buitengewone subsidie aanvragen om de rekening sluitende te maken. Het woord subsidie is dus hier niet op zijn plaats, en ,,indien het Genootschap niet bijdraagt in de kosten en daardoor het peil van het onderwijs verlaagt, — de heer dr. Gunning zelf slaat het niet hoog aan — dan ligt de conclusie voor de hand, dat de Minahassers het onderwijs, dat het onderscheiden kenmerk draagt sectarisme aan te kweeken, zeer duur betalen."

En dat wil de bevolking niet. Ze wil alleen ontwikkeling in wetenschappelijken zin. Geen der bevolkingsgroepen van Indië ,,vroeg het in de hand werken van sectarisch verschil bewustzijn en zoo dit zich gaandeweg meer gaat invreten in de Indische gemeenschap in haar geheelen omvang —, zoo Katholiek-christelijk en Calvinistisch-christelijk en Vrijzinnig-christelijk en christelijk-paganistisch en Mohammedaansch naar verschil van nuanceering zich scherper en scherper gaan stellen tegenover elkaar, dan, — ik beschuldig met heftigen nadruk, — dan is dat voor een groot deel uw schuld, Nederlandsche Zendelinggenootschappen en Katholieke Missiën."

Plantaardige oliën.

In ,,De Loc." komt van een der medewerkers een stuk voor over ,,Plantaardige oliën ter vervanging van dierlijke vetten", hetwelk ook voor Indië zijn nut kan hebben.

Werden bij het begin van den oorlog dierlijke vetten in veel grooter hoeveelheid aangewend dan plantaardige vetten, dit veranderde gedurende den krijg, daar groote hoeveelheden dierlijke vetten naar het front gevoerd werden.

De uit cocos- en oliepalmen, welke ook in onze koloniën voorkomen, gewonnen oliën bleken de dierlijke vetten zeer goed te kunnen vervangen, terwijl ook de zaden van aardnoten, sojaboonen, maïs en de zaden van den katoenheester voor oliewinning worden benut.

De winning van plantaardige vetten uit de genoemde palmsoorten is dan ook zeer belangrijk en gemakkelijker en goedkooper dan de bereiding van dierlijke vetten. *)

Duitschland voorzag het eerst het dreigend gebrek aan dierlijke vetten en reeds vóór den oorlog begon dit rijk een palmboterindustrie, welke zulke afmetingen aannam, dat veel Engelsche schepen de benoodigde materialen naar Hamburg en Rotterdam brachten.

De planters beweren nog vaak, dat de palmcultuur niet winstgevend genoeg is en dat het te lang duurt, alvorens er winst wordt gemaakt. Door de toepassing van moderne methoden blijken de geopperde bezwaren niet steekhoudend.

Op een moderne klapperonderneming kan een goed ontwikkelde boom 250 rijpe klappers per jaar opbrengen.

Daarenboven kan men op de klapperondernemingen met veel succes rundvee en varkens houden, die op de zandige kuststreken der tropische gewesten onder de schaduw der klapperboomen goed gedijen, terwijl bovendien den bodem een niet te versmaden hoeveelheid dierlijke mest toegevoerd wordt.

Op de uitgestrekte aanplantingen kan men oliepersen plaatsen, en hetgeen na het persen overblijft, kan tot oliekoeken voor het rundvee en de varkens geperst worden.

Op jonge aanplantingen, waar van veehouderij nog geen sprake kan wezen, is door het planten van ,,catch crops", als grondnoten, zooveel profijt van den bodem te trekken, dat daarmee de onkosten van het geheele tuinonderhoud te dekken zijn.

De cocos-mattenindustrie neemt in de Ver. Staten van N.-Amerika een reusachtigen omvang en zal weldra honderden millioen klapperdoppen opeischen.

De inferieure doppen worden voor matrasvulling en in de automobiel-industrie gebruikt, terwijl de pulp, welke zich bevindt tusschen de vezels, waarmee de klapperdop is opgevuld, een waardevol bijproduct schijnt te zijn.

Deze pulp is evenals kurkafval een zeer slechte warmtegeleider, zoodat het onder den naam van ,,pectine" aanwending vindt als pakking voor stoompijpen en omhulsel van geleidingen voor koelkamers. Het heeft op kurk-afval voor, dat het veel goedkooper is en in grooter hoeveelheden is te krijgen.

Bakent men de klapperondernemingen in afdeelingen af door middel van lemoenplanten, ananassen en sisalhennep, zoo heeft men een nieuwe bron van inkomsten, welke met de bovengenoemde de risico van 't bedrijf verminderen en de winst verhoogen.

Zal de cultuur van rubber, thee, koffie en cacao na den oorlog wellicht een zekeren terugslag ondervinden, van de cultures, welke de productie van plantaardige oliën beoogen, is het tegengestelde te wachten.

Ingezonden.

Een Vraag aan den heer Tillema.

De wakkere, onbaatzuchtige strijder voor betere hygiënische toestanden onder de inheemsche bevolking van Nederlandsch-Indië, de heer H. F. Tillema, laat in zijn advertentie de honderden millioenen bewoners der tropen de Westersche volkeren rekenschap vragen van hun handelingen en o.a. het volgende zeggen: ,,Zonder de tropen geen telefoon, geen telegraaf, geen rijwiel, geen auto, geen tram, geen handel, geen industrie... Vele, zeer vele milliarden hebt Gij, Europeanen, hiermee kunnen vergaren! Gij bracht ons whisky, opium en jenever, cholera, tuberculose, pokken, syphilis en andere pestilentiën.

Zonder de tropen geen telefoon? — Het is mogelijk, maar zeker ook niet zonder Reis en Graham Bell.

Zonder de tropen geen telegraaf? — Misschien, maar zeker niet zonder Wheatstone en Morse.

Zonder de tropen geen rijwiel, geen auto, geen tram? — Het is mogelijk, maar zeker ook niet zonder Westersche wetenschap en vindingrijkheid.

En zonder de tropen geen handel, geen industrie? — Handel en industrie in den modernen zin van het woord, wereldhandel en wetenschappelijk geleide grootindustrie, zijn echte producten van Westersche ondernemingsgeest. Zoodat men met recht dien honderden millioenen bewoners der tropen zou kunnen antwoorden: Zonder het Westen geen telefoon, geen telegraaf, geen rijwiel, geen auto...

En wij zouden den tropenbewoners gebracht hebben whisky, opium, jenever, cholera, tuberculose, pokken, syphilis en andere pestilentiën? Het is niet gering.

*) Ons kwam ter oore, dat men zich in de Jurgens' fabrieken in hoofdzaak, zoo niet uitsluitend zal gaan toeleggen op de verwerking van plantaardige vetten. Red.

Wat whisky en jenever betreft, kan zonder meer erkend worden, dat het Westen schuldig is. Wel kenden ook tropische volken bedwelmende dranken, maar de invoer in groote hoeveelheden van de gemeenste bocht en van brandewijn en jenever staat toch op 't debet van de Westerlingen.

Maar opium? Is een in Azië inheemsch product.

En cholera, tuberculose en syphillis? Waren blijkens de oude Indische literatuur volstrekt geen onbekenden in de tropen.

En als de tropische volken de Westersche vreemdelingen voor één ding dankbaar mogen zijn, dan is 't wel dit, dat Westersche heerschers de vaccinatie hebben ingevoerd en zoo die volken van een der ergste pestilentiën hebben bevrijd.

Bedoelt de heer Tillema, dat de uitbreiding van het verkeerswezen een groote verspreiding van allerlei ziekten ten gevolge heeft gehad? Maar hij zal toch zeker niet een intensief verkeer willen veroordeelen alleen omdat het — evenals alle goede dingen in deze wereld — van licht en donker — zijn nadeelen en gevaren met zich brengt?

De vraag is dus, wat of de heer Tillema zou antwoorden, indien tot hem als Westerling de uit zijn advertentie afgeschreven verwijten werden gericht?

Want och, de groote massa leest zoo kritiekloos!

Den Haag. G. GRONGGRIJP.

Naschrift. *)

In het zooeven verschenen Januari-nummer van de „Hindia Poetra", het orgaan van het „Indonesisch Verbond van Studeerenden", zag ik met voldoening, dat door Mr. J. A. Jonkman, den afgetreden voorzitter, bij eene bespreking van de a.s. Grondwetsherziening, het volgende werd geschreven:

„Wijzigingen in de koloniale artikelen der Grondwet schijnt de Regeering echter niet dringend te achten; het ongeloofelijke schijnt niet buitengesloten: Nederland zal in het laatst van het eerste kwart der twintigste eeuw een grondwetsherziening beleven, welke niet raakte aan de aanduiding en bepaling van Indonesië, Suriname en Curaçao als „koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen." Is dat de „nieuwe koloniale politiek", door Mr. Dr. Talma namens de Regeering in den Volksraad aangekondigd?"

Mr. Jonkman promoveerde dit jaar op een proefschrift, getiteld: „Indonesisch-Nationale Grondslag van het onderwijs ten dienste der Inlandsche Bevolking", waarin de resultaten zijn neergelegd van een diepgaande studie van het Indonesische Nationalisme. V.

Suriname.

In de vorige week zijn eindelijk de bij de „Encyclopaedie van Nederlandsch West-Indië" behoorende kaarten verschenen. Zij zijn samengesteld door het Koninklijk Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap en behooren tot den atlas van Nederlandsch Oost- en West-Indië, door Martinus Nijhoff uit te geven.

De kaarten zijn 1°. Suriname, op een schaal van 1 : 2000000 (met kartons van Paramaribo, schaal 1 : 50.000 en van Willemstad —hoofdplaats van Curaçao — schaal 1 : 50.000).

2°. Curaçao, Bonaire, Aruba, St. Martin, St. Eustatius, Saba (met kartons aangevende de geologische gesteldheid).

3°. Situatiekaart van de Nederlandsch Westindische bezittingen.

Wij zullen hier volstaan met de verklaring, dat deze kaarten voortreffelijk zijn uitgevoerd en geacht mogen worden de fraaiste te zijn, die ooit van onze West-Indische Koloniën (niet „bezittingen") zijn uitgegeven. Een haastig gebakerd criticus heeft in de „N. R. Ct." van 2 November j.l. reeds veel goeds gezegd van deze hem waarschijnlijk in proef onder de oogen gekomen kaarten.

De situatiekaart zal menigeen, die meent, dat men in Suriname kan ontbijten en denzelfden dag op Curaçao middageten, de oogen openen. Op deze kaart zijn tevens opgenomen een karton van Nederland op dezelfde schaal en een van het Panamakanaal op een schaal van 1 : 500.000.

Waar van de eilanden de geologische formatie is aangegeven, is het jammer, dat de uitgevers er niet toe hebben kunnen besluiten ook van Suriname een geologische kaart bij de Encyclopaedie te geven. Zijn wij wel ingelicht, dan moet die — voor den atlas — reeds gereed zijn. De gebruikers van de Encyclopaedie zouden het zeer op prijs stellen. zoo de uitgevers ook deze kaart wilden beschikbaar stellen, vooral omdat er in de Encyclopaedie een zeer uitvoerig artikel is gewijd aan de geologie van Suriname.

Wij willen er nog even de aandacht op vestigen, dat men op de kaart van Suriname rekening gehouden heeft met de bestaande grenskwestiën.

Een woord van hulde aan de samenstellers en uitgevers van deze voortreffelijke kaarten mag hier niet achterwege blijven.

* * *

In het juist verschenen vierde deel van het „Economisch-Historisch Jaarboek" (Martinus Nijhoff 1918) vinden wij van de hand van Mr. Dr. S. van Brakel — den schrijver van het artikel „Slavenhandel" in de „Encyclopaedie van Nederlandsch West-Indië — een belangwekkend artikel „Bescheiden over den slavenhandel der West-Indische Compagnie". De medegedeelde bescheiden worden voorafgegaan door een voortreffelijk historisch overzicht.

De „N. R. Ct." van 16 Januari — Ochtendbl. A — zegt hiervan:

„Bijzonder lezenswaardig is het opstel van mr. dr. S. van Brakel en de daaraan toegevoegde bescheiden over den slavenhandel der West-Indische Compagnie. Het is een boeiend stukje geschiedenis, dat de heer v. B. hier in enkele bladzijden heeft geschreven, geschiedenis uit een tijdperk van wereldbeschouwingen, waar wij ons slechts met moeite in kunnen verplaatsen. Al beoordeelt men de belangrijke rol, die onze voorvaderen bij den slavenhandel gedurende de 2e helft der zeventiende eeuw gespeeld hebben, in het licht van de algemeene zeden van dien tijd, ook dan nog is het met een zekeren afkeer, dat men deze bladzijden uit onzen grooten tijd op handelsgebied doorleest. De koele koopmanschap, welke hier spreekt uit de notarieele contracten — die toen al even zwaarwichtig en breedsprakig waren als het notarieele proza van tegenwoordig — waarin over menschelijke wezens gesproken wordt (stucken van Indiën heette toen het standaardtype slaaf) op gelijke wijze als over „vaten vleesch" of stukken „gestreepte sattijnties", werpt een kwaad licht op den handelsgeest van dien tijd. Toch waren de „bewinthebberen van de geoctroyeerde West-Indische Compagnie" ongetwijfeld brave menschen en de goede notaris Pieter Padthuysen, die de beide contracten, het eene van 1662, het andere van 1668 opmaakte, was daarenboven ook godvruchtig, schijnt dit zelfs met het klimmen zijner jaren in toenemende mate te zijn geworden. Althans zijn lugubere „accoord" van laatstgenoemd jaar begint hij zelfs met een soort gebedje: „In den name Godes Amen. In den jare van den geboorte onses Heeren Jesu Christy 1668 op den 18en May compareerden" enz., terwijl hij in den loop van zijn epistels ook tusschen haakjes herhaaldelijk smeekt „dat Godt verhoede", dat de schepen op hare voyagie naer de custe van Guinea ofte vandaer naer Curaçao quamen te verongelucken, ofte van vijanden ofte rovers genomen werden". Ook zonder scheepsrampen gingen er echter op de reis heel wat levens verloren. De heer v. B. neemt voor zijn becijferingen van de winsten, die de slaventransporten opleverden, als grondslag, dat 25 pCt. der ingekochte slaven onderweg stierven, en vertelt er tevens bij, dat deze schatting, althans voor dien tijd, vermoedelijk niet te hoog is, daar de O. I. Cie. in 1685 bij het overbrengen van een lading slaven van Guinea naar Sumatra met een sterfte van 50 pCt. rekening hield! Om te beseffen wat de ongelukkige schepsels, met honderden bijeengepakt op de kleine schepen van dien tijd, onderweg te lijden hadden, behoeft men niet over groote verbeeldingskracht te beschikken."

In hetzelfde jaarboek „De Surinaamsche Bacovencontracten", medegedeeld door G. E. Huffnagel. Ook deze mededeeling, voorafgegaan door een belangwekkend geschiedkundig overzicht.

Van de gepubliceerde bijlagen zijn de laatste 5 — n.l. de nummers 4-8 — nog niet in het openbaar verschenen.

Een nuttig werk, ook omdat de hoop nog niet vervlogen is, dat Suriname nog eenmaal zal deelnemen aan de bacove-cultuur.

* * *

„De West" van 22 November schrijft:

„Naar wij vernemen zullen dezer dagen de concessiën uitgaan van het consortium Tiffany, dat zich voorstelt met baggermachines goud te exploiteeren in de Marowijne.

De concessiën hebben een oppervlakte van 10.000 H.A. en 2000 H.A. en beslaan het riviervak van Portal (een eiland ter hoogte van St.-Jean) tot de splitsing der rivier bij Stoelmanseiland (Poeloegoedoe).

De concessiën worden door de Fransch-Hollandsche gouvernementen gezamenlijk verleend, met bepaling, dat het consortium aan ieder der gouvernementen over de helft der oppervlakte concessierecht betaalt en het verkregen goud zal worden beschouwd als afkomstig voor de helft uit Nederlandsch en voor de helft uit Fransch Guyana".

Is het niet om uit zijn vel te springen? Achttien (zegge achttien!) jaren heeft de diplomatie op deze eenvoudige zaak gekauwd, om ten slotte tot een regeling te komen, die ook mogelijk was zonder voorafgaande grensregeling, zooals reeds 18 jaren geleden door velen in Suriname was ingezien!

* * *

Men meldt draadloos uit New-York aan de „N. R. Ct." van 15 Januari — Avondblad A — „dat de Rockefeller Fundatie voornemens is in 1919 veel werk te verrichten in het belang van de openbare gezondheid en van het medisch onderwijs. Het daarvoor beschikbare bedrag wordt geraamd op 675.000 dollar. De voornaamste doeleinden, die men op het

*) Tot onze spijt ontvingen wij dit te laat om het verleden week te kunnen plaatsen bij het „Ingezonden Stuk" van den heer Vermeer, betreffende het woord Buitenbezittingen. Red.-Comm.

oog heeft, zijn de uitroeiing van de gele koorts door de actie van een commissie van geleerden en doktoren, de uitroeiing van tuberculose in Frankrijk en de uitroeiing van de hoekworm en de malaria in twaalf van de staten der Unie en in 21 landen buiten de Ver. Staten.

Moge Suriname behooren tot de 21 landen buiten de V. St., die in aanmerking zullen komen voor de bestrijding der malaria! Zooals men weet heeft deze machtige fundatie reeds geruimen tijd de bestrijding van de mijnwormziekte in Suriname ter hand genomen en met kracht voortgezet.

* * *

De gouverneur heeft ingediend een ontwerp-muskietenverordening, waarmede beoogd wordt wettelijk vast te stellen, dat eigenaars van erven verplicht zijn alles te doen om kweekplaatsen van muskieten te verwijderen.

* * *

De gouverneur heeft een ontwerp-verordening ingediend, strekkende het beheer van het Immigratiefonds op te dragen aan den kolonialen ontvanger en betaalmeester.

* * *

Op 17 Januari is aan de Rijksuniversiteit te Leiden bevorderd tot doctor in de wis- en sterrenkunde de heer A u g u s t J u l i a a n L e c k i e (geboren te Paramaribo) na verdediging van een proefschrift getiteld: ,,Analytical and numerical theory of the motions of the orbital planes of Jupiter's Satellites''.

Voor zooveel wij weten is de heer L e c k i e de eerste Surinamer, die dit vak van studie heeft gekozen.

Curaçao.

De Nederlandsche afdeeling der N.-Indische Maatschappij van Nijverheid en Landbouw heeft te 's-Gravenhage een openbare vergadering gehouden, waar dr. Th. Lens, oud-chef van den militairen geneeskundigen dienst te Curaçao gesproken heeft over Curaçao, zijn bevolking en economischen toestand.

Dr. Lens gaf allereerst een historisch en geografisch overzicht van onze West-Indische koloniën, voornamelijk van het eiland Curaçao, schetste daarna het handelsverkeer en de pracht van het eiland, waarbij hij vooral deed uitkomen, welke voordeelen het droge klimaat, dat hier voortdurend heerscht, biedt boven het wel is waar vruchtbare, maar vochtige en daarbij ongezonde klimaat, dat in onze koloniën heerscht.

Over de bewoners van het eiland deelde spr. vele bijzonderheden mede.

De landbouw, die ten tijde van den slavenhandel bloeide, was tot voor 5 jaar nog redelijk, doch thans is er een zoodanig verloop, dat men niet meer van landbouw kan spreken. Een gevolg hiervan is natuurlijk ook een verloop van den handel, waarbij nog een groot gebrek aan pasmunt komt.

Zeer uitvoerig besprak de heer Lens de pas ingevoerde struisvogelcultuur, waartoe hij zelf den eersten stoot had gegeven.

Hierna werden door den inleider een serie lichtbeelden vertoond, betrekking hebbende op het behandelde onderwerp, die zeer in den smaak viel.

Spaansche griep.

De Novemberbladen der laatst ontvangen mail melden:

De hier heerschende griep-epidemie neemt niet af; geheele huisgezinnen worden aangetast. Ofschoon ook hier talrijke gevallen met doodelijken afloop voorkomen, getuige de lange lijsten van uitsluitend in de stad overledenen, schijnt dezelfde ziekte in de naburige plaatsen op veel kwaadaardiger wijze te heerschen.

Den laatsten tijd heeft de ziekte zich vooral in het 4e en 5e district uitgebreid.

De scholen bleven gesloten.

Op Bonaire breidt zich de griep geleidelijk uit; op Aruba is het aantal zieken niet bijzonder groot en heeft de ziekte tot nu toe een goedaardig karakter.

De *Amigoe* schrijft o.m.:

De geneesheeren, waarvan er ook reeds enkele ziek zijn, doen hun uiterste best het gevaar te bezweren; de ,,Botica's'' hebben het druk van 's morgens tot 's avonds en het valt op, hoe weinig menschen men, vooral na vijf uur, nog op straat aantreft. De ,,kabouter'', zooals de volksmond de ziekte noemt, heeft ons eiland flink te pakken.

Verschillende barken, schoeners en stoomschepen (ook de Spaansche boot gisteren) komen met de gele quarantaine-vlag binnen, soms ook met dooden aan boord.

Op Bonaire en Aruba neemt de epidemie ook nog toe en vallen er slachtoffers.

Ondersteuning.

Nu in dezen tijd van algemeene ziekte de armoede overal het hoofd opsteekt, heeft de Gouverneur aan het ondersteuningsfonds van de Ned. Antillen verzocht *f* 300 ter beschikking te willen stellen van den Gezaghebber op Bonaire. Eenzelfde som is uitgetrokken voor het 4e en 5e district, terwijl ook het 3e thans met *f* 300 is bedeeld.

Goed voorbeeld doet......

De *Amigoe* schrijft:

,,In Suriname is een commissie benoemd om de versleten zilverbons te vernietigen. Uit een hygienisch oogpunt ook vooral is die intrekking en vernietiging toe te juichen. Papier is immers een vruchtbare bodem voor microben en vuil papier nog meer. In onze kolonie ziet men ook de gele zilverbonnen van *f* 1, soms in een toestand, dat men ze liever met een tang dan met de hand aanpakt.''

Protestaanteekening.

In hetzelfde blad lezen wij:

,,Door ruim honderd voorname Curaçaosche ingezetenen is een stuk opgezonden aan den Minister van Koloniën, waarin zij betuigen, onaangenaam getroffen te zijn door het gemaakte onderscheid tusschen Curaçaoënaars en Hollanders in de ontwerpverordening op 't verleenen van buitenlandsche verloren; tevens door den wensch, in de Eerste Kamer tot uiting gekomen, ,,dat zooveel mogelijk de uitoefening van het gezag op de Boven- als Benedenwindsche eilanden aan ambtenaren uit Nederland zou worden toevertrouwd.'' Ofschoon Minister Pleyte dezen wensch niet onderschreef, zeker niet als vasten regel, plaatste hij toch in de ,,Stct.'' van 19 Juli '18 een oproeping aan gegadigden voor het ambt van Adm. v. Finanaciën, wat reeds meer dan acht maanden door een Curaçaoënaar wordt waargenomen en die reeds door den Gouverneur is voorgedragen voor een vaste benoeming. Ook laat de benoeming van een gezaghebber op Saba op zich wachten, voor welk ambt eveneens een Curaçaoënaar is voorgedragen. Dit alles geeft den indruk, dat er Nederlanders voor zullen uitkomen en aangezien er in de kolonie zelf geschikte krachten worden aangetroffen, komen de onderteekenaars met nadruk op tegen een eventueel dergelijk Regeeringsbesluit, waarin zij een onverdiende achteruitstelling der Cur. ambtenaren en een beleediging voor de geheele bevolking der kolonie zien.

Ofschoon 19 Juli al lang achter ons ligt, hopen wij toch voor de onderteekenaars, dat het opgezonden stuk niet te laat komt voor de inwilliging hunner verlangens, wenschen hen tevens toe, dat Minister Idenburg een gunstig oor leent aan hun rechtmatig protest.

WAT DE INLANDER ZEGT.

S. I.-vergadering. Den 24en November l.l. hield de locale *S. I.* van Batavia in het *Sirenepark* aldaar een ledenvergadering, welke bijgewoond werd door de C S. I. bestuursleden *Tjokroaminoto* en *Abdoel Moeis*, voorts een tweehonderdtal *S. I.*-leden en eenige autoriteiten. De vice-voorziter, *Alimin*, opende bij afwezigheid van den Voorzitter, *Notohatmodjo*, om iets over negenen de vergadering en hield een korte bespreking over het derde onderwerp van het programma: de *observatie*.

Spreker releveerde hetgeen in vorige vergaderingen was besproken en constateerde, dat er hierin nog geen volledige bevrediging was verkregen, weshalve dit punt thans weer aan de orde werd gesteld. Wel verkreeg men, dat degenen, die een bewijs van vaccinatie hebben, niet meer worden geobserveerd in het Chineesche hospitaal in de benedenstad, maar hoevelen zijn er niet, die dat bewijs niet verloren hebben of verslingerd en dus toch in observatie worden gesteld. Wat betreft de isolatie van de zieken, daar valt voorloopig niets aan te doen, aangezien de Burgerlijke Geneesundige Dienst hierbij den algemenen gezondheidstoestand op het oog heeft. Toch dient er een protest te worden gevoerd tegen net niet toepassen der isolatie bij zieken van andere rassen. Spreker gaf de vergadering in overweging om uitvoering te geven aan den vroeger reeds geuiten wensch: vaccinatie en dan geen opname ter observatie of als men toch in observatie moet, dan de vaccinatie te weigeren. Waar zooeven reeds gemeld werd, dat men van observatie vrijgesteld kon worden bij vertoon van het vaccinatiebewijs, zoo heeft het bestuur het plan geopperd om de vaccinatie-bewijzen der leden in bewaring te nemen en bij eventueele gevallen die bewijzen aan den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst te toonen. Aldus zullen de leden niet meer in moeilijkheden geraken door het zoek raken dier bewijzen. Ten slotte raadde spreker den leden aan, om zelf te zorgen de ziekte van zich af te houden door hygiënisch te leven en niet maar raak alles te eten of te drinken, wat voor de hand ligt.

Overgaande op het tweede onderwerp, *de S. I. in 1919*, verklaarde spreker, dat, waar de tijden en toestanden veranderen, het bestuur het volgende jaar (d.i. 1919) voor een zwaarder taak zal komen te staan. Het bestuur is er dan ook volkomen van bewust en hoopt, dat de leden de meest mogelijke medewerking zullen verleenen. De werkzaamheden van de bestuursleden zullen tot het volgende jaar (1919) worden uitgebreid en het spreekt van zelf, dat dan ook de onkosten ter bestrijding van het noodige voor propaganda, vervoerkosten, enz., zullen vermeerderen .Vandaar dat het bestuur met goedvinden van de vergadering de contributie voor het volgende jaar (1919) zal stellen op *f* 1.— per persoon en per jaar. (De vergadering ging hiermee accoord). Wat be-

heeft de plannen van actie van het bestuur voor het jaar 1919, zal door spreker bij de kampongbijeenkomsten nader worden gesproken.

Hierna kreeg het woord de heer *Abdoel Moeis*, vice-president van de C. S. I., over *de particuliere landerijen*. Spreker begon te verklaren, dat de particuliere landerijen, zooals zij zich voordoen, vormen een staat in den staat. De landheer is almachtig en schept toestanden en bepalingen, die voor de opgezetenen alles behalve houdbaar zijn. Spreker heeft in den Volksraad meermalen er over gesproken en de Regeering gevraagd zoo spoedig mogelijk tot den afkoop over te gaan. De opgezetenen worden door den landheer of administrateur dier particuliere landen tot het uiterste geëxploiteerd, om toch zooveel mogelijk winsten op te leveren. Veelal zijn de eigenaren dier landen in Nederland gevestigd en worden de landen beheerd door een administrateur. Wil deze administrateur dus voldoen, wil hij geen aanmerkingen krijgen van den eigenaar of van de Directie, zoo moet hij ook zorgen, dat de winst of de dividenden der aandeelhouders zoo hoog mogelijk worden opgevoerd. De winst of de dividenden moeten zijn in geld, vandaar dat de heerendiensten moeten worden afgekocht of de Tjoeké moeten worden gerealiseerd. De regeering is niet blind voor die onhoudbare toestanden, maar de landheeren zijn slim genoeg, daarbij geholpen door de eerste klas advocaten, om bij elke nieuwe bepaling toch nog een akal te vinden, om de bevolking des te erger uit te zuigen. Worden oude onderdrukkingen verboden, zij scheppen er nieuwe voor in de plaats. Veranderingen in het reglement nemen veel te veel tijd in beslag: het eenige middel is slechts de terugkoop der landerijen. Met voorbeelden staafde spreker zijn beweringen, dat de landheeren niet voor niets de landen exploiteeren. Spreker bracht dan ter sprake het land Menteng, dat door de gemeente is overgenomen, zoogenaamd om de gemeentenaren tegemoet te komen bij de huisvesting. Zeker de gemeente is er mee geholpen, er komt plaats genoeg om huizen te bouwen, maar de kleine man, de voormalige opgezetenen, zijn hier de dupe van deze welwillendheid. De lieden moeten van het land weg, tegen een bespottelijke schadeloosstelling en wie er niet goedschiks van daan wil, is „kwaadwillig" en wordt nu bedreigd met onteigening. Maar de S. I. leden in den Gemeenteraad, daarbij gesteund door de goedgezinde Europeesche leden, zullen later wel vorgen, dat die opgezetenen een behoorlijke schadeloosstelling zullen krijgen.

Hierna kwam spreker tot de Tjibaroessa-zaak èn riep de hulp van de C. S. I. in voor die veroordeelde opgezetenen van Tjileungsi. Hij voegde er nog bij, dat, waar men overal in Indië geld inzamelt, fancy-fairs houdt, enz. ten behoeve van de Belgische kinderen, ten behoeve van het Roode Kruis in Engeland of de bevolking in Noord Frankrijk, alles met toestemming van de Regeering of de plaatselijke raden of besturen, daar heeft de gemeenteraad van Buitenzorg geweigerd toestemming te verleenen aan de S. I. van Buitenzorg om een fancy-fair te houden ter verleening van geldelijken bijstand aan eigen rasgenooten.

De heer *Tjokroaminoto* kwam aan de beurt ter bespreking van *het congres te Soerabaja*, maar zou eerst ingaan op hetgeen de vorige spreker zeide ter hulpverleening aan de bevolking van Tjibaroessa. De C. S. I. zal geldelijke hulp verleenen aan de lieden, die door den landraad veroordeeld zijn, door de barang, die in beslag genomen werden, weder op te koopen. Er zal dan vooreerst een bedrag van *f* 1000 worden bijeengebracht, n.m. *f* 400 van de C. S. I., *f* 300 van de S. I. te Batavia en *f* 300 van de S. I. te Meester-Cornelis of Bekasi. Dit geld zal voor gemeld doel aan het bestuur van de S. I. te Buitenzorg ter hand gesteld worden. Thans zijn slechts zes personen veroordeeld, een zestigtal wachten nog op berechting hunner zaak. De S. I. zal aldus toonen aan de landheeren wat een Inlandsche eensgezindheid vermag. (De vergadering ging met het voorstel accoord).

Thans betreffende het onderwerp der bespreking. Hij zal het slechts bekorten. In verband met de onhoudbare toestanden, zei spreker, dat alles een gevolg is van de giftige uitwerking van het kapitalisme. Het Gouvernement komt slechts aarzelend tusschen beide en schept dus geen bepalingen, die het gif geheel uitroeien. Zeker, de Regeering koopt eenige particuliere landerijen terug, maar slechts de minderwaardige. Wij moeten invloed hebben op de Regeering, zei spreker, dan pas kunnen wij als gelukkige burgers in ons eigen land leven. De jongste wereldgebeurtenissen wijzen ons den weg aan en die weg is die der democratie: Er moet een Regeering zijn van het volk en gekozen door het volk. Zooals zij nu is, kan spreker niet instaan voor de rust en orde daar te lande. Waarom is hier op het zoo rijke Java hongersnood? Dat is de schuld van de tegenwoordige Regeering, die het kapitalisme bevoordeelt en een regeeringsstelsel toepast, dat nadeelig blijkt voor het volk. Wij vragen verbetering van de onhoudbare toestanden en een betere rechtspleging. Wij moeten allen eendrachtig aanvragen het medezeggenschap van het volk in het bestuur. Wij moeten een volksvertegenwoordiging hebben uit leden door het volk gekozen met wetgevende macht. Het Gouvernement kon die billijkheid niet erkennen en heeft den Volksraad in het leven geroepen. Maar deze Volksraad is geen „Diwan Rajat", omdat van de 39 leden er slechts 16 Inlanders zijn en 23 Europeanen, en zelf voor de helft benoemd en voor de andere helft gekozen, maar niet door het volk. In naam van de menschelijkheid, in naam van de rechtvaardigheid, moeten wij, de eigenlijke bewoners van dit land, ook deel hebben aan het bestuur. Naar aanleiding van de Regeeringsverklaring eenige dagen geleden in den Volksraad gegeven, hebben gisterenavond (24 Nov.) — zoo ging spreker voort — eenige afgevaardigden van democratische vereenigingen, zooals de Sarekat Islam, Boedi Oetomo, Insulinde en S.D.A.P. enz., een vergadering gehouden om een motie samen te stellen ter bespoediging van de beloofde hervormingen. Wij willen een parlement hebben, binnen een jaar of twee jaar of hoogstens binnen drie jaar. Indien de commissie uit die vereenigingen spoedig klaar komt met de motie, zal ten spoedigste (binnen een week) een groote openbare vergadering gehouden worden ter bespreking van onze wenschen. En allen, die ons slecht gezind zijn, zullen wij uitnoodigen voor debat. Daarna beval spreker aan, dat er vakvereenigingen werden opgericht ter bestrijding van het kapitalisme, welke vakvereenigingen zullen geleid worden door de S. I. Wij zullen het kapitalisme niet bestrijden door geweld, zoo ging spreker voort, maar door eenvoudig één dag te slapen. Wij zullen dan eens zien wat de kapitalisten kunnen uitvoeren zonder ons. De stakingen, die worden gehouden met goedvinden van het S. I.-bestuur, zullen ook door de geheele S. I. ondersteund worden.

De heer *Abdoel Moeis* besprak nog in het kort *de zaak Koedoes* en releveerde de rapporten van de afgevaardigden der C. S. I. Verder zei spreker, dat de Regeering, vóórdat er nog eenige beslissende uitspraak was in zake Koedoes, in den Volksraad de S. I. beschuldigd heeft de hand te hebben in de relletjes. Zou het gebeurde ook niet zijn voorgekomen in een land zonder S. I., vroeg spreker? De heele oorzaak is de groote tegenstelling in den economischen toestand der Chineezen en der Inlanders. Toch raadde spreker de bevolking aan de rust te bewaren en met de Chineezen in eendracht en vriendschap te leven, daar zij het hunne bijdragen om Indië vooruit te helpen. *(Kaoem Moeda)*.

In de foyer van den Volksraad had den 24en November j.l. een bijeenkomst plaats van afgevaardigden der C. S. I., B. O., Regentenbond, Pasoendan, Sumatranenbond, Jong Java, P. K. H. B. (bond van Inlandsche onderwijzers) en Darah Mangkoenegaran. Sastrowidjono zette de actie uiteen, welke door het door Tjokroaminoto hierboven bedoelde comité voor politieke concentratie gevoerd zal worden. De denkbeelden vonden algemeene instemming, uitgezonderd bij den Regentenbond, die zich voorloopig afzijdig zal houden. *(Kaoem Moeda)*.

WAT DE CHINEES VERTELT.

De Koedoes-zaak. Den 30en November j.l. zouden de vertegenwoordigers van eenige Chineesche vereenigingen met die der *C.S.I.* te zamen komen, om een bespreking te houden naar aanleiding van het gebeurde te Koedoes. Daar de S. I. ontkent hierin de hand te hebben gehad, wil zij medewerken om de door de tegenovergestelde geruchten gewekte animositeit tusschen Inlanders en Chineezen te kalmeeren en een vreedzame verstandhouding tusschen beide bevolkingsgroepen te verzekeren. *(Bintang Soerabaja)*.

Hooge Chin. onderscheiding. De herdenkingsdag (10 October) van de stichting der Chineesche Republiek viel te Soerabaja samen met een belangrijke gebeurtenis in de Chineesche wereld, een feit, dat ook wel de bijzondere aandacht zal hebben getrokken van de handelsmannen uit het Europeesche kamp, alzoo de *Bintang Soerabaja*. De heer *Tan Hian Gwan*, directeur van de N. V. Handel Mij. „*San Lien Kongsie*", werd benoemd door de Chineesche Regeering tot ridder in de orde van de Gulden Rijsthalmen van China 3e klas, de hoogste onderscheiding, welke ooit aan een Chinees op Java werd toegekend. Tegen 10 uur zou men zich verzamelen in het gebouw der Chineesche Handelsvereeniging op Tjantian, waarna men zich in optocht zou begeven naar de woning van den heer *Tan Hian Gwan* op Pasar Besar. Met deze hooge Chineesche onderscheiding, welke slechts wordt verleend aan hen, die zich op een zeker gebied zeer verdienstelijk hebben gemaakt jegens China, werd genoemde heer begiftigd, wijl hij als promotor geldt en den krachtigen steun vormt van het Chineesche onderwijs in Indië, terwijl hij één van de op den voorgrond tredende figuren is op het gebied van philantropisch werk ten opzichte van zijn landgenooten voornamelijk. De heer Tan Hian Gwan is de eenige

Chinees in den Archipel, die met deze orde is begiftigd. De Gouverneur-Generaal is eveneens gemachtigd tot het dragen van dit ordeteeken in de 2e klas. Op den ochtend van den 10en voormeld om een uur of negen reeds heerschte in het gebouw van de Chineesche Handelsvereeniging op Tjantian, waar de velen zich verzamelden, ten einde den geridderde hun gelukwenschen aan te bieden, een vroolijke drukte van voornamelijk Chineesche kinderen van de Kiauw Tong Ya Hak school. Aldaar waren opgesteld twee houten borden, één van den huidigen president van China, Pang Kok Tjiang, en één van den directeur van het Chineesche departement van onderwijs, waarop in spreukvorm in vergulde Chineesche letterkarakters resp. in de woorden Hwa Djie Sie Ie en Tjin Hoo Tjan Hwa een zegen aan het adres van den geridderde was aangebracht, terwijl boven in het midden van de spreuk op het zwart gelakte bord van den president het wapen van de zesjarige Chineesche republiek prijkte. Behalve de kinderen van bovengenoemde school en die van de Tiong Hwa Hwe Kwanschool, waren aldaar mede aanwezig de leden van verschillende Chineesche vereenigingen en kopstukken uit den Chineeschen handel van Soerabaja.

Om half tien werden de kinderen in de rij opgesteld en werd, met voorop de muziek van een afdeeling Chineesche padvinders, eenige banieren meevoerende onder de luchtige tonen van een opgewekten marsch, naar het huis van den geridderden ouden heer Tan opgemarcheerd. Hier werd de hulde brengende stoet verwelkomd door den heer Tan Hian Gwan, waarna de beide borden, welke waren meêgedragen, werden opgehangen, het éene van den president in de voorgalerij en het andere aan de tegenovergestelde zijde van de binnengalerij. Een oogenblik tevoren waren de consul van China en zijn secretaris gearriveerd en verwelkomd door den geridderde. Nadat de beide borden geschraagd door vergulde symbolische leeuwtjes boven den ingang waren opgehangen, werd overgegaan tot de uitreiking van het ordeteeken. In het midden stond de geridderde en ter linker- en rechterzijde hadden zich de belangstellenden opgesteld met in de onmiddelijke nabijheid de officieele regeeringspersonen. Het besluit van de Chineesche regeering werd voorgelezen, waarna de orde, een veelpuntige ster van wit email in goud gevat, met in het midden in den cirkel de gulden rijstpalmen, aan een rood-zijden met geele biezen geborneerd lint om den hals van den heer Tan Hian Gwan werd bevestigd. De champagne werd rond gediend. Daarna sprak de consul van China den geridderde in het Mandarijn-Chineesch toe, wijzende op al het goede, dat hij had gedaan voor de Chineesche gemeente en vooral op het gebied van onderwijs, op hetwelk mede, dank zij den geldelijken steun van den heer Tan, reeds goede resultaten bereikt zijn geworden. Waarna de talrijke bansoes (hoerah's) klonken en de glazen op de gezondheid geledigd werden. Nadat verscheiden sprekers, onder wie The Kiang Seng en de president van een Chineesche godsdienstige vereeniging en o.m. ook eenige meisjes van de Tiong Hwa Hwe Kwan school den geridderde hadden toegesproken en het Chineesche volkslied en enkele andere Chineesch-nationale liederen waren gezongen, bedankte de heer Tan in weinige woorden in het Hokkian-Chineesch, welke in het Mandarijn-Chineesch voor den consul werden overgezet. Hiermede was de indrukwekkende plechtigheid afgeloopen. Het feest kreeg daarna meer een intiem karakter. Als bijzonderheid wordt vermeld, dat bij bovenomschreven Chineesche plechtigheid niet één der Chineesche belangstellenden in nationaal costuum was verschenen, zelfs niet het genoemde bestuur der Chineesche godsdienstige vereeniging, doch dat de meesten in rok of jacquet waren gestoken. Dit is — alzoo de schrijver — meer en meer de gewoonte bij officieele plechtigheden.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

De Britsche koloniën en de oorlog in 1918.

Aan een overzicht door „the Times" opgemaakt ontleenen wij hier de, naar onze opvatting, gewichtigste herinneringen.

In Juni en Juli waren alle kroonkoloniën en Indië vertegenwoordigd in de bijeenkomst van 't Rijks-oorlogs-cabinet te Londen. Van de genomen besluiten mogen als de voornaamste van blijvenden aard wel gelden, dat elk der kroonkoloniën een vasten vertegenwoordiger te Londen zal krijgen om in voortdurende aanraking met de regeering te blijven, alsmede dat tusschen de dominions en de rijksregeering rechtstreeksche gemeenschap zal komen inplaats van die door het colonial office, zooals tot dien 't geval was.

Canada had zich in 't laatst van 1917 met een groote stemmeerderheid uitgesproken voor den dienstplicht, en daarmede voor de politiek van Sir R. Borden. Maar zijn tegenstander Sir. W. Laurier ging toch tegen dit beginsel in. In Maart sprak hij zich eerst op een meeting te Ottawa en daarna in 't Huis der gemeenten tegen de regeering uit. Dit was de inleiding tot de ernstige onlusten in Quebec tegen dienstplicht. Een krachtig militair optreden was noodig om de rust te herstellen. Borden gaf niet toe, integendeel. In April werden alle mannen van 20 tot 23 jaren onder de wapens geroepen. Tot 't einde van den oorlog is de opkomst verder, zonder teekenen van verzet, trouw verloopen. Laurier had zijn tegenwerking ook opgegeven.

Ook in Australië bracht het vraagstuk van den dienstplicht twist en strijd. Een referendum sprak zich ertegen uit. Dit belette Mr. Hughes, die er een warm pleitbezorger voor was, niet als eerste minister aan te blijven. De gouverneur-generaal polste wel Mr. Tudor, leider van de Labour-partij, over 't vormen van een nieuw cabinet, maar deze beschouwde de positie van Hughes in de Kamer als zoo sterk, dat hij niet tegen hem opdurfde. Deze vormde toen een nieuw ministerie en bleef zelf aan.

Australië wilde door zijn afkeer van dienstplicht echter geen weerzin uitdrukken om vrijwillig aan den strijd in Europa deel te nemen. De aanvulling van 't contingent, heeft wel op en neergaande cijfers gekend, maar zij is tot 't laatst toe schitterend geweest.

Een Fransche economische missie, onder leiding van generaal Pau, bezocht Australië. Zij heeft den grondslag voor betere samenwerking in de toekomst gelegd.

In Zuid-Afrika speelden de voornaamste gebeurtenissen zich af om de actie van generaal Hertzog en de nationalisten. Hunne republikeinsche propaganda groeide en in Maart verluidde iets van een mogelijkheid van relletjes. In Mei achtte Botha het noodig te waarschuwen dat hij tot strengere maatregelen zou moeten overgaan. Maar Hertzog gaf toen te kennen, dat hij alleen door constitutioneele middelen, zonder geweld, tot zijn doel wilde komen. Volgens „the Times" namen nu verborgen kuiperijen de plaats in van de openlijke actie en werd in Juli een netwerk ontdekt van vijandig gezinde samenspanning, die als een van haar doeleinden had het aanzetten tot staking en verzet, zoodat militaire maatregelen moesten worden getroffen om de rust te verzekeren.

Generaal Smuts verbleef 't geheele jaar in Engeland.

In Nieuw-Zeeland nam de impopulariteit van de Nationale regeering gestadig toe. Al hadden er geen algemeene verkiezingen plaats, bij tusschenverkiezingen in verschillende districten teekende zich toch de afnemende invloed der Nat. partij. De oppositie won een pacifistisch en anti-dienstplichtzetel, later drie zetels voor de Labour-partij en een voor een onafhankelijken candidaat.

Toen een vernieuwde inspaning op 't oorlogstooneel noodig was, en een beroep op Britsch-Indië gedaan werd, werd te Delhi een oorlogsbijeenkomst belegd. Daar werd tot de zending van een aanvulling van een half millioen strijders besloten binnen 12 maanden. Later in 't jaar werd het besluit genomen om in alle uitgaven voor een nog grooter troepenmacht te voorzien. Die troepen hebben den roem van den Indischen krijgsman niet slechts in Europa, doch ook in Palestina, Sirye en Mesopotanië hoog gehouden. Hierdoor werd de aandacht echter niet afgetrokken van de binnenlandsche vragen van beteekenis. Het in Juli gepubliceerde rapport van Mr. Montagu en lord Chelmsford beteekent een keerpunt in de geschiedenis der kolonie, het geeft een schema voor volkomen zelf-regeering op 't gebied der lokale besturen; gedeeltelijke toepassing binnen de sfeer van de provinciale besturen; en de verruiming in de hoogste wetgeving voor het begrip van vertegenwoordiging en invloed van onderop. Onder leiding van Mrs. Besant hebben de Extremisten het rapport veroordeeld, maar een Moderate partij weet meer en meer ingang te winnen voor de beginselen die er aan ten grondslag liggen. Daar de regeering in 't moederland ten deze gelijk denkt met die in Indië staan de kansen gunstig voor de hervorming van de koloniale politiek in de aanbevolen richting.

Over de kleinste der dominions New Foundland vinden wij in het Times-overzicht geen melding. Het jaar 1918 gaf hier ook geen bijzondere politieke emoties, maar daar deze kolonie naar verhouding haar offers en medewerking aan den grooten strijd braaf gegeven heeft, treft dit verzwijgen ons toch wel.

Canada was in 't Imperial war cabinet vertegenwoordigd door Sir R. Borden, vergezeld door Meighen en Rowell. Borden keerde tusschentijds naar Canada terug om er de leiding der staatszaken te houden. Hij is ook voor de vredesconferentie weer overgekomen. Australië is in 't I. W. C. en ten vredesbijeenkomst op overeenkomstige wijze vertegenwoordigd door Hughes en Sir J. Cook. Voor Zuid-Afrika zaten generaal Smuts en Burton in 't I. W. C., eerstgenoemde en generaal Botha in de vredesconferentie. In beide bijeenkomsten hebben Massey en Sir J. Ward zitting voor Nieuw-Zeeland. Voor Indië zijn de Maharaja van Bikaner en Sir Sinha overgekomen, welke laatste sedert, als oud-minister van koloniën, met Montagu als minister, zitting heeft genomen in 't nieuwe kabinet van Lloyd George.

Dreigende vredesvoorwaarden.

In een aan een medewerker van Excelsior verleend interview, gaf Mr. Hughes, de bekende en invloedrijke eerste minister van den Australischen statenbond de volgende beschouwingen ten beste, die, uit den mond van een lid der vredesconferentie, een ernstig gevaar bevatten voor het vrijhandelsdenkbeeld.

Na voorop gezet te hebben dat Duitschland zijne koloniën niet mag terugkrijgen, om buiten staat te blijven zijn plan ter verovering van de economische overmacht in de wereld te hervatten, voegde hij hieraan een stelsel van bevoorrechtende tarieven toe als een noodzakelijke voorwaarde van zelfverdediging door zelfbescherming.

Hij zou vier tarieven aanvaard willen zien:

1o. Tusschen de kroonkoloniën en 't moederland zal het voorkeurrecht niet meer 10 pCt. maar slechts 5 pCt. zijn vergeleken bij het tarief der geallieerde landen. 2o. Tusschen 't Britsche rijk en de geallieerden, 10 pCt. minder dan de tarieven, welke zullen gelden

voor de neutraal gebleven landen. 3o. Tarieven voor de neutraal geblevenen, waardoor deze bevoorrecht zullen worden boven de vijandelijke landen. 4o. Toepassing op deze laatsten van tarieven, die zoo hoog mogelijk worden opgevoerd en vooral voor Duitschland tot 't uiterste zullen gaan.

Mr. Hughes zeide hierbij nog: het zijn geen wenschen, maar voorwaarden voor den vrede, die wij vast besloten zijn tot haar recht te doen komen.

Maurice Rondet Saint verklaarde zich in la Dépêche coloniale van 27 December geheel eens met deze opvatting. Hij ziet er het economische stelsel in dat den toon moet aangeven bij de vredesonderhandelingen, niet alleen voor 't Britsche rijk, maar voor het geheele bloc der geallieerden. Deze zullen er een rechtmatige vergoeding in vinden voor de gebrachte offers en voor de schade hun in den wilde toegebracht door hun aanvaller. Zekere neutralen zullen er het loon in zien, dat past bij de misdadige rol, ten opzichte van de geallieerden gedurende den oorlog gespeeld. Een goed verstaander...

Ziedaar dus de indeeling in vijandelijke partijen, ziedaar dus de venijnige stemming tot stelsel gemaakt voor de toekomst die men zich als vrede van een groot bondgenootschap meende te mogen droomen.

Vinden de vrijhandelaars in Nederland geen middel om tegen dit drijven en ijveren in te gaan, en tijdig in te gaan? Als een beslissing in den aangegeven zin genomen wordt, zal Nederland met zijn vrijhandelideaal alleen staan tegenover een machtig wereldverbond van preferentieele tarieven, die stelselmatig als een strafmethode tegen ons gericht zijn!!

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

Koloniaal Tijdschrift.

De Januari-afl. bevat de volgende opstellen: 't Onderwijs in den Volksraad en op 't eerste Indische onderwijscongres. Een nabetrachting, door R. A. Kern. — Een verontrustend antwoord (over den rechsttoestand van de Indische burgerlijke ambtenaren). — Hongersnood en nijverheid in Britsch-Indië (naar aanleiding van W. Freundlich: Nijverheid in Britsch-Indië). — Eer paar toelichtingen op de „Liefrinckiana", door Redactie. — Het woningvraagstuk in Ned.-Indië, door P. Westra (wordt vervolgd). — Opmerkingen over de begrooting van Ned.-Indië voor het dienstjaar 1919 (vervolg), door Ijzerman[illegible] Bonggrijp Sr. — Een gezaghebber van den Oosthoek (n.l. F. J. Rothenbuhler), door S. Kalff. — Kroniek (Hoogere reorganisatie. — Kampongwee), door Tertius. — Persoverzicht (Maleische pers, Chineesche pers), door C. v. d. V. — Bibliographie, door C. v. d. V.

Eigen Haard.

In het Nr. van 18 dezer vervolgt J. E. Jasper zijn mooi geillustreerd artikel: In het land der verborgen bronnen. Ditmaal vertelt schr. bijzonderheden van de stad Toeban met zijn bekende Mohammedaansche vorstenverblijfplaatsen (waarvan die van Machdoel Ibrahim of Soenan Bonang, een der eerste verkondigers van den Islam op Java, de voornaamste is).

Indisch Tijdschrift van het Recht.

Behalve de rubriek Jurisprudentie bevatten de afl. 7—9 (deel III) van het Indisch Tijdschrift van het Recht een drietal verhandelingen, n.l.: Omgekeerd? door Mr. P. H. Fromberg Sr. (handelt over Chineesch erfrecht). — Advies in zake Chineesch erfrecht, door J. L. J. F. Ezerman. — De bevoegdheid van den burgerlijken strafrechter in verband met artikel 14 van het crimineel wetboek voor het krijgsvolk te lande, door Mr. P. A. F. Blom.

Blaadje van de Centrale Kas.

No. 10 van den 6en jaarg. van het „Blaadje van de Centrale Kas" bevat o.a.: Een en ander over credietverband, door J. H. B. — Onvoldoende bevoegdheid en rechtszekerheid van adjunct-administrateurs, door J. W. Turfboer. — Classificatie van vingerafdrukken bij Afdeelingsbanken, door G. H. A. Hoedt. — Bijdrage tot vereenvoudiging van boekhoudingen, door J. F. Meelhuysen. — No. 11: Inlandsche geëmployeerden en het pensioenfonds, door C. F. Coster.

Indisch Genootschap.

Het dezer dagen verschenen verslag der vergadering van 26 Nov. 1918 bevat de debatten over het in de verg. van 29 Oct. te voren door Jhr. J. C. van Reigersberg Versluys ingeleide onderwerp: De conjunctuur bij den aanvang van het industrieele tijdperk voor Ned.-Indië en de invloed daarvan op de richting, welke de industrialisatie gedurende de eerste kwart eeuw heeft te volgen. Aan die debatten is deelgenomen door de H.H. Mr. J. H. Abendanon, F. D. Cochius, C. F. Gey van Pittius, Jhr. Mr. C. M. J. van Haeften, M. Sanders, Mr. J. W. Ramaer.

Het hospitaalwezen op Sum. Oostkust.

Onder dezen titel is in boekvorm verschenen een reeks opstellen van Dr. E. van de Velde (geneesheer der Deli-Batavia-Maatschappij), aanvankelijk opgenomen in het tijdschrift „Het Ziekenhuis."

Hoewel het van algemeene bekendheid is, stelt deze geillustreerde brochure nogmaals in het licht, dat de geneeskundige behandeling en de hygienische verzorging van de arbeiders der cultuur-maatschappijen op de Oostkust van Sumatra uitstekend zijn ingericht, eene verzorging, die in de tropen elders nergens wordt aangetroffen. Schr. brengt dit in verband met de uit de Koelie-ordonnantie voor de werkgevers voortvloeiende verplichtingen, van welke ordonnantie hij het ten zeerste zou betreuren, dat zij werd opgeheven.

Teysmannia.

Inhoud der 9e afl. (jaarg. 1918): Schaduw-, sier- en laanboomen, door H. J. Wigman Jr. — Over eenige voordeelen van het enten en occuleeren, door E. H. Stuit. — Kan het planten van katjang tanah steeds op dezelfde sawahvakken van nadeeligen invloed zijn op het productievermogen van dit gewas?, door L. Koch. — Memorieboek van pakhuismeesteren van de thee te Amsterdam 1818—1918 en de Nederlandsche theehandel in den loop der tijden (vervolg), door Dr. J. J. B. Deuss. — Schijngestalten van de maan en regenval, door A. W. Naudin ten Cate. — Boekbespreking (Hoenderteelt in Indië, door W. Kramers, 2e druk, bijgewerkt door D van Mullen, door J. Merkens). — Sprokkelingen op landbouwgebied. (Een moderne oogstmachine voor rijst. — Abnormale maiskolven. — Sawahbemesting in Italië).

Oudheidkundige Dienst in Ned.-Indië.

Van het door deze instelling in het eerste kwartaal van 1918 verrichte, is hier te lande het gedrukte verslag ontvangen (uitg. Bat. Genootschap). Met genoegen valt te constateeren, dat de oudheidkundige dienst zich niet meer uitsluitend bepaalt tot de Hindoe-oudheden, maar zich ook het lot der oude overblijfselen van Hollandschen oorsprong heeft aangetrokken, blijkens de daarover handelende mededeelingen. Behalve het eigenlijke verslag vindt men nog de volgende onderwerpen behandeld: Nog eens: de bijzetting van koning Kretanagara te Sagala, door Dr. F. D. K. Bosch. — Bronzen beeldje te Solo in het bezit van Dr. Hausmann, door M. L. v. G. — Een hypothese omtrent de motieven, die Airlangga bewogen kunnen hebben tot de verdeeling van het rijk, door P. V. v. Stein Callenfels.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 3: Kroniek van de voortbrenging en verdeeling van suiker, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Koloniale vetpalmen. — Rede, uitgesproken door den heer S. P. van Eeghen als voorzitter der Kamer van Koophandel en fabrieken te Amsterdam. — Overeenkomst van den Staat met de Nederlandsche Handel-Maatschappij. — Invoer op Java en Madoera door particulieren. — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen, zoomede de overige geregelde rubrieken.

Weekblad voor Indië.

Uit de laatst ontvangen Nrs. van dit weekblad wordt het volgende genoteerd. No. 31 en 32: De onlusten in Koedoes, door J. Koning. — De Jongens Weezen-Inrichting te Soerabaja 1858—11 November 1918, door Th. Morren — No. 31: In memoriam Willem Assé † (met portret). — No. 33 en 34: Reisschetsen uit Borneo (met ill.), door C. — No. 33: Blanke steden onder blauwe luchten. De Indische kotta's. I. Probolinggo (met ill.), door A. B. — No. 34: Het Indisch Wiesbaden (nl. de badplaats Krakal). — De Prinses-Juliana-school te Soekaboemi (met ill.).

De Tropische Natuur.

Afl. 11 van jaarg. 1918 bevat o.m. Natuurstudie en jacht in Ceylon, door A. C. Tutein Nolthenius (slot). — De Varanus bivittatus (hagedis), door Th. v. D. — Van snoepachtige tjitjaks, rupsen met doorzicht, vasthoudende sluipwespen etc., door S. Leefmans. — Nog eens de „Orang pandak", door Edw. Jacobson.

Commercial Holland.

In het 3e Nr. van dit jonge maandblad komen ook enkele bijdragen voor met betrekking tot Indië, als: Netherlands India and the Pacific. — The tin ore working on Billiton island, by J. C. Mollema (with illustrations). — The cigar industry in Holland, by Th. van Ravesteyn.

Tijdschrift voor Inlandsche Geneeskundigen.

Afl. 2 van den 26en jaarg. bevat o.a. De toekomstige medische faculteit in Indië te Bandoeng of Batavia? door C. D. de L. (Schr. pleit voor Batavia). — Koorts en antipyretica, door S. — Het optochine en zijn werking, door Sn. — Afl. 3: Folklore omtrent de tuberculose in Ned.-Indië, door C. D. de L. — Een bijdrage tot de kennis van het ontstaan van beri-beri-verschijnselen, door het nuttigen van onoordeelkundig gewasschen en gekookte rijst, door P. L. Augustin. — Statistiek, door G. O. E. L.

Rubber publicaties.

No. 7 der Rubberserie van de Mededeelingen van het Besoekisch Proefstation bevat eene verhandeling van P. E. Keuchenius, getiteld: Wondgenezing en wondbehandeling bij Hevea.

No. 10 van jaarg. II van het Archief voor de Rubbercultuur in Ned.-Indië houdt in: De samenhang tusschen de bladeren en het melksap van Hevea brasiliensis, door Dr. W. Bobilioff. — De trekvastheid bij rubberzwavel mengsels, door O. de Vries en H. J. Hellendoorn. — Veranderingen in gevulcaniseerden rubber bij verhoogde temperatuur, door Dr. O. de Vries. — Veranderingen in gevulcaniseerden rubber kort na de vulcanisatie, doo O. de Vries en W. Spoon. — Over de beoordeeling van ruwe rubber, door Jhr. F. C. van Heurn. — Een nieuwe bladziekte van Hevea, veroorzaakt door een meeldauwschimmel (Oidium spec.), door Dr. P. Arens.

Locale Belangen.

De hr. W. Ch. Meyroos schrijft in afl. 8 (Nr. van 16 Oct.) een artikel over het belang eener „Hooge decentralisatie". speciaal voor de buitengewesten. — In afl. 9 een opstel van contr. A. Muhlenfeld over bevolkingsboekhouding in de gemeente Bandoeng.

Indisch Militair Tijdschrift.

Inhoud der November-afl.: Lezingen over veldversterkingskunst, door J. F. Beckman (slot). — Gedachten omtrent de toekomstige taak onzer infanteriedepots bij mobilisatie en eene verbeterde recrutenopleiding, ook in verband met den dienstplicht, door B. B. Visscher. — Specialisten en arbeidsverdeeling, door H. L. Roelfsema. — Over vliegongelukken in het algemeen en over dynamische stabiliteit van vliegtuigen in verband met de beide laatste ongevallen, door T. — Samenstelling en bewapening der artillerie van ons toekomstige veldleger, door Ch. Kiès. — Vechten op Ceram (Uit eenige brieven van een officier op West-Ceram.) — Hospitaaltoelagen, door Asymptoot. Enz.

Orgaan der Nederl. Indische Officiersvereeniging.

De November-afl. bevat o.a.: In memoriam. Albert van Vliet. — De verhooging der officierstractementen in Nederland. — Van assistenten en koelies, door v. R. — Verliesvelden, door H. L. Roelfsema. — Regeling betreffende de aanneming van studenten in de geneeskunde ter opleiding voor de betrekking van arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst in Ned.-Indie enz. — Het daggeldenstelsel bij den topographischen dienst, door Topograaf. — Nadere beschouwingen over de vereenvoudiging der compagniesadministratie. — Militair-medische overpijnzingen, door H. W. Borel.

De Java-Post.

In No. 43 schrijft Pr. P. Vertenten een artikeltje over de honden der Kaja-Kaja's (Papoea's op Zuid Nieuw-Guinea). — Verder het vervolg van Pr. H. Geurtjens' „Gekrabbel over Tanimbareesch gebabbel". — In No. 44 het slot van deze interessante artikelenreeks, benevens een opstel van L., getiteld: Iets over de inlandsche maatschappij in Midden-Sumatra.

De Banier.

In één zending bereikten ons van dit weekblad de Nrs. 43—48. Op de navolgende bijdragen daarin wordt de aandacht gevestigd: De veertig millioen gulden, door W. de Vries Gzn. en J. E. Stokvis (No. 43 en 44) — Douwes Dekker in Solo, door H. M. (No. 45) — De financieele gelijkstelling in den Volksraad (No. 46—48) — Johannes Albert Traugott Schwarz, door Dr. N. Adriani (No. 47—48).

Indologenblad.

No. 6 van jaarg. 10 brengt het vervolg der Schetsen uit Borneo door U. J. W. VIII. Moerasland. — J. U. R. publiceert het eerste gedeelte eener beschrijving der Ombilinmijnen.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van Afl. 42: Dajaks (vervolg), door N. — Kraspoekol, of de Slaavernij. Een tafereel der zeden van Neerlands Indiën (in het begin der 19e eeuw), door T. C. Lekkerkerker. — Up and downs in de Javaansche maatschappij, door Th. Brondgeest Sr. (vervolg). — Vragen en antwoorden.

Mededeelingen.

Op een 28 Januari te houden vergadering van het *Indisch Genootschap*, Van Galenstraat 14 Den Haag, zal de heer *W. D. H. Baron van Asbeck* het onderwerp „**Suriname**" inleiden.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

Uitzending voor den Nederlandsch Oost- en West-Indischen Staatsdienst.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thas gelegenheid tot mededinging:

Ambtenaar bij de rechterlijke macht (Doctoren in de rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art. 141, 2de lid, der Hooger-Onderwijswet).

Ambtenaar bij den bureaudienst (Doctoren in de rechtswetenschap).

Twee leeraren in de plant- en dierkunde.

Vier leeraren in de Nederlandsche taal.

Een leeraar in de aardrijkskunde.

Een leeraar in het Duitsch.

Een leeraar in het Fransch.

Gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (voor vasten of tijdelijken dienst).

Tijdelijk gouvernements-arts bij den dienst der pestbestrijding.

Verpleegster bij het krankzinnigenwezen.

Veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst.

Ingenieur voor de Landsgebouwen (Bouwkundig Ingenieur).

Bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken:

Tijdelijk ingenieur voor de bevloeiing van gronden op de Buitenbezittingen (civiel-ingenieur). Opzichter. Tijdelijk bouwkundig opzichter.

Waterbouwkundig ingenieur (dienst waterkracht en electriciteit)

Opziener bij den dienst van het mijnwezen.

Opziener bij den dienst der Ombilinmijnen.

Adjunst-landmeter bij het kadaster.

Bij den dienst der Staatsspoorwegen:

Ingenieur bij het mijnwezen. Civiel-Ingenieur. Werktuigkundig ingenieur. Ingenieur voor het signaalwezen Adspirant-adjunct-chef of adjunct-chef der 1ste of 4de afdeeling. Adspirant-ingenieur bij den dienst van het stoomwezen (jong werktuigkundig ingenieur).

Bij en post-, telegraaf- en telephoondienst:

Adspirant ingenieur. Instrumentmaker 1ste klasse. Instrumentmaker 2de klasse. Commies.

Lithograaf bij de topografische inrichting van den topografischen dienst.

Onderwijzer der 3de klasse bij het openbaar Europeesch lager onderwijs.

Opzichter bij de bevloeiingswerken ten behoeve van den landbouw.

Baas-leerlooier bij het gevangeniswezen.

4 ijkers ten behoeve van het ijkwezen in Ned.-Indië.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in Nederlandsch West-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Lid van het Hof van Justitie te Curaçao.

Opzichter bij het Departement van Openbare Werken op Curaçao.

Hoofdverpleegster militair hospitaal te Paramaribo.

Zij, die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de afdeeling (Personeele Zaken, burgerlijke dienst) van het Ministerie van Koloniën.

(Nederlandsche Staatscourant van 2 Januari 1919 no. 1).

Uitzending van een leeraar in de physiologie, physiologische scheikunde en geneesmiddelleer voor de School tot opleiding van Indische artsen te Weltevreden.

Voor den Indischen dienst is de uitzending noodig van een geneeskundige, die geschikt en bekwaam is om tijdelijk te worden werkzaam gesteld als leeraar in de physiologie, physiologische scheikunde en de geneesmiddelleer aan de School tot opleiding van Indische artsen.

Aan de uitzending uit Nederland wordt verbonden:

a. overtocht naar Nederlandsch-Indië voor landsrekening in de eerste klasse, c. q. ook voor het wettig gezin;

b. eene tegemoetkoming in de uitrustingskosten ten bedrage van ƒ 1500;

c. indien de uit te zenden leeraar gehuwd is, uitkeering van het bedrag van éene maand ambtsbezoldiging, als verhooging van die tegemoetkoming;

d. eene voorloopige bezoldiging van ƒ 250 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch Indië en voortdurende totdat daar te lande de ambtsbezoldiging ingaat;

e. binnen een jaar na ontheffing van de tewerkstelling — tenzij deze ontheffing medebrengt de verplichting om gelden terug te storten — recht op overtocht naar Nederland, op denzelfden voet als omschreven onder a.

Aan de bovenbedoelde betrekking is verbonden eene bezoldiging van ƒ 600 's maands, met vier driejaarlijksche verhoogingen van ƒ 100 's maands tot een maximum van ƒ 1000 's maands. Indien de uit te zenden geneesheer in 't bezit is van bijzondere ervaring, kan hem eene hoogere dan de aanvangsbezoldiging worden toegekend.

Het uitoefenen van particuliere praktijk is verboden.

Uitzending heeft niet plaats dan nadat uit een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek is gebleken van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst.

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, moeten zich vóór 15 Februari a.s. bij een gezegeld verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, aanmelden bij de 9de afdeeling (Personeele Zaken, Burgerlijke Dienst) van dat Departement, onder overlegging van:

a. hun diploma;

b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het verzoekschrift moeten de plaats en de datum van geboorte worden vermeld.

(Nederlandsche Staatscourant van 4 Januari 1919 No. 3).

Naamlijst van nieuw toegetreden leden.

	Contributie.
J. E. Scheffer, den Haag	ƒ 2.50
Mevrouw van Barth-Tissot, Breda	„ 2.50
W. L. Vogelesang, den Haag	„ 3.—
A. C. van der Schroeff, Arnhem	„ 5.—
J. P. Monsanto, Paramaribo	„ 2.50
F. Nyon, Paramaribo	„ 2.50
P. F. Beudt, Nijmegen	„ 2.50
G. F. E A. Löwensteyn, Lho Seumawé	„ 2.50
E. J. Huber, Apeldoorn	„ 2.50
Mevrouw de Wed. J. A. Kerkhoven, Apeldoorn	„ 2.50
Mevr. de Wed. C. M. Laseur-Vielars, den Haag	„ 2.50
J. F. van der Linde van Sprankhuizen, Kampen	„ 2.50
Mejuffrouw A. de Vassy, den Haag	„ 3.—
Mr. H. J. Bool, Amsterdam	„ 3.50
T. S. Kwa, Amsterdam	„ 6.—
J. B. Mesritz, Amsterdam	„ 5.—
Mejuffrouw A. Paardekooper, Amsterdam	„ 2.50
Dr. Y. Postma, Amsterdam	„ 5.—
J. de Boer, Groningen	„ 2.50
D. H. Burger, Leiden	„ 2.50
Ph. J. Idenburg, Amsterdam	„ 2.50
F. L. Hes, Amsterdam	„ 2.50
Van der Linden, firma Peereboom, Breda	„ 2.50
Raden Moeljo, Semarang	„ 2.50
Firma Mado & Co., Utrecht	„ 20.—
Mevrouw M. Zeiler, Hilversum	„ 2.50
H. A. Plasschaert, Amsterdam	„ 2,50
Leon Dake, Amsterdam	„ 2.50
Mr. P. G. van Tienhoven, Amsterdam	„ 5.—
Mr. E. S. Orcbio de Castro, Amsterdam	„ 5.—
J. Laan, Amsterdam	„ 5.—
A. P. van de Water, Amsterdam	„ 5.—

Vereeniging OOST en WEST.
Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Kopiëer- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie, hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Javaansch. — Maleisch. — Madoereesch. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering.
S. TAGON, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
IBRAHIM GELAR DATOEK TAN MALAKA, Gooilandsche weg 6, Bussum. — Maleisch. (Nadere informaties Ned.-Ind. Onderwijs- en Studiekas, Rokin 84, Amsterdam).
P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assistent-Resident, van Imhoffstraat 25, Den Haag. — Maleische taal- en letterkunde.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Ned.-Indië.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn,**
door J. H. en H. B.
Prijs: 1 exemplaar **f 0.10,** porto f 0.02; 50 ex. **f 2.80,**
voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 2.20** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

b. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,**
door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01; 50 ex. **f 2.—;**
voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 1.55** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn verkrijgbaar:

a. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENZ;
II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. P. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's). Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht) Prijs: **f 0.15** per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht). Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.) Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.** Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooral per postwissel of in postzegels toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.